

MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

T/18201. számú

törvényjavaslat

a bűncselekmények áldozatainak segítéséről és az állami kárenyhítésről

**Előadó: dr. Petrétei József
igazságügy-miniszter**

Budapest, 2005. november

2005. évi törvény
a bűncselekmények áldozatainak segítéséről és az állami kárenyhítésről

Annak érdekében, hogy a bűncselekményt elszenvedett és emiatt életminőségükben veszélybe került személyek társadalmi, erkölcsi és anyagi sérelmei enyhüljenek – a társadalmi szolidaritás és méltányosság elvei alapján –, az Országgyűlés a következő törvényt alkotja:

I. Fejezet
ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

1. §

A törvény hatálya

(1) A törvény hatálya a Magyar Köztársaság területén elkövetett bűncselekmény sértettjére, valamint arra a természetes személyre terjed ki, aki a bűncselekmény közvetlen következményeként sérelmet, így különösen testi vagy lelki sérülést, érzelmi megrázkódtatást, illetve vagyoni kárt szenvedett el (a továbbiakban együtt: áldozat), ha

- a)* magyar állampolgár,
- b)* az Európai Unió bármely tagállamának állampolgára,
- c)* az Európai Uniót kívüli államnak az Európai Unióban jogszerűen tartózkodó állampolgára,
- d)* a Magyar Köztársaság területén jogszerűen tartózkodó hontalan személy,
- e)* emberkereskedelem áldozata,
- f)* az állampolgársága szerinti államnak a Magyar Köztársasággal kötött nemzetközi megállapodása vagy viszonyosság alapján erre jogosult.

(2) A viszonyosság fennállása tekintetében az igazságügy-miniszter nyilatkozata az irányadó.

(3) Az e törvény szerinti áldozatsegítő szolgáltatás és állami kárenyhítés (a továbbiakban együtt: támogatás) az áldozatot akkor is megilleti, ha

- a)* a feljelentés elutasítására, a nyomozás megszüntetésére, az eljárás megszüntetésére, illetőleg a vádlott felmentésére gyermekkor, kóros elmeállapot, kényszer vagy fenyegetés, tévedés, jogos védelem, végszükség vagy előljáró parancsa,
- b)* a feljelentés elutasítására, illetve az eljárás megszüntetésére a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 32. §-ában meghatározott büntethetőséget megszüntető ok

miatt került sor.

2. §

(1) E törvény szerinti áldozatsegítő szolgáltatás (a továbbiakban: szolgáltatás) igénybevételére jogosult az a Magyarországon életvitelszerűen élő magyar állampolgár is, aki jogszerű külföldi tartózkodása alatt szándékos, személy elleni erőszakos bűncselekmény áldozatává vált, és ezt megfelelő módon igazolja.

(2) E törvény szerinti állami kárenyhítésre (a továbbiakban: kárenyhítés) az áldozat az 1. § (1) bekezdésének *c*) pontja alapján akkor jogosult, ha az Európai Unió valamely tagállamában lakóhellyel vagy szokásos és jogszerű tartózkodási hellyel rendelkezik. Kárenyhítésben részesíthető az áldozat akkor is, ha Magyarországon tartózkodási vagy bevándorlási engedéllyel rendelkezik.

(3) E törvény VI. fejezete szerinti támogatási eljárás igénybevételére jogosult az a Magyarországon szokásos tartózkodási hellyel rendelkező személy, aki az Európai Unió más tagállamában vált szándékos, személy elleni erőszakos bűncselekmény áldozatává.

3. §

E törvény hatálya nem terjed ki a büntetőeljárás terheltjére.

II. Fejezet SZOLGÁLTATÁSOK

A szolgáltatások fajtái

4. §

(1) Az állam áldozatsegítő szolgáltatásként elősegíti az áldozat érdekeinek érvényesítését, azonnali pénzügyi segílyt ad, illetve szakjogászai segítségnyújtást biztosít.

(2) Az érdekvényesítés elősegítése keretében a megyei (fővárosi) igazságügyi hivatal áldozatsegítő szolgálatai (a továbbiakban: területi áldozatsegítő szolgálat) az áldozatot a szükségletének megfelelő módon és mértékben hozzásegítik alapvető jogai érvényesítéséhez, az egészségügyi, egészségbiztosítási ellátások és a szociális ellátások igénybevételéhez.

(3) Azonnali pénzügyi segílyként a területi áldozatsegítő szolgálat fedezi az áldozat lakhatással, ruházkodással, étellemezéssel és utazással kapcsolatos, valamint a gyógyászati és kegyeleti jellegű rendkívüli kiadásait akkor, ha a bűncselekmény következtében az áldozat ezen kiadások megfizetésére nem képes. A segíly legmagasabb összege az alapösszeggel egyezik meg. Az alapösszeg mértéke a tárgyévet megelőző második év – a Központi Statisztikai Hivatal által közzétett – nemzetgazdasági bruttó havi átlagkeresetének 43 százaléka.

(4) A szakjogászai segítségnyújtás keretében az állam az áldozatok részére a jogi segítségnyújtásról szóló 2003. évi LXXX. törvényben (a továbbiakban: Jst.) meghatározott támogatásokat biztosítja.

(5) Az érdekvényesítés elősegítése és az azonnali pénzügyi segíly a rászorultság vizsgálata nélkül térítésmentesen jár az áldozatnak. A szakjogászai segítségnyújtásra a Jst.-ben meghatározott feltételek esetén jogosult az áldozat.

A szolgáltatásokból kizárt áldozat

5. §

Nem kaphat szolgáltatást az az áldozat, aki

- a) a kért támogatást az ügyben korábban már megkapta,
- b) korábban benyújtott támogatás iránti kérelmében valótlan adatokat szolgáltatott, az ezt megállapító határozat jogerőre emelkedésétől számított 2 évig,
- c) a támogatás iránti kérelmében foglaltak ellenőrzésére irányuló vizsgálat elvégzését akadályozza,
- d) a korábbi támogatás iránti kérelmében foglaltak ellenőrzését megakadályozta, az ezt megállapító határozat jogerőre emelkedésétől számított 2 évig,
- e) a korábban igénybe vett, e törvény szerinti, pénzben nyújtott támogatást, illetve a jogi segítségnyújtás díját – bár arra köteles lett volna – nem térítette vissza az államnak.

III. Fejezet A KÁRENYHÍTÉS

A kárenyhítés igénybevételére jogosult áldozat

6. §

(1) Kárenyhítésre az a rászoruló áldozat jogosult,

- a) akinek sérelmére szándékos, személy elleni erőszakos bűncselekményt követtek el, s ennek következményeként testi épsége, egészsége súlyosan károsodott,
- b) aki az a) pontban meghatározott bűncselekmény következtében károsodott vagy meghalt sértettnek az elkövetés időpontjában egy háztartásban élő egyenes ági rokona, örökbefogadója vagy nevelőszülője, örökbefogadott vagy nevelt gyermeke, házastársa, élettársa,
- c) akinek eltartására az a) pontban meghatározott bűncselekmény következtében károsodott vagy meghalt sértett jogszabály, végrehajtható bírósági, illetőleg hatósági határozat vagy érvényes szerződés alapján köteles vagy köteles volt.

(2) Rászorulónak tekintendő az áldozat, ha havi nettó jövedelme – közös háztartásban élők esetén az egy főre eső jövedelem – nem haladja meg az alapösszeg kétszeresét (a továbbiakban: rászoruló).

(3) Jövedelmi helyzetére tekintet nélkül rászorulónak tekintendő az az áldozat, aki

- a) rendszeres szociális segélyben, időskorúak járadékában részesül,
- b) adósságkezelési szolgáltatás, lakásfenntartási támogatás jogosultja,
- c) a családjában olyan gyermeket gondoz, akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát megállapították,
- d) számára egészségügyi szolgáltatás igénybevétele céljából a települési önkormányzat polgármestere önkormányzati hatáskörben szociális rászorultságot állapított meg,
- e) ápolási díjban, közgyógyellátásban, rokkantsági járadékban részesül,
- f) fogyatékosági támogatásra, vakok személyi járadékára vagy magasabb összegű családi pótlékra jogosult,
- g) átmeneti szállást vagy éjjeli menedékhelyet igénybe vevő hajléktalan személy,
- h) családok, gyermekek átmeneti otthonát igénybe vevő személy,
- i) Magyarország területén menekültügyi eljárás alatt álló személy.

A kárenyhítés formái és mértéke

7. §

(1) A kárenyhítést egy összegben vagy havi járadékként kell fizetni.

(2) Egyösszegű kárenyhítésként az áldozat a bűncselekmény miatt bekövetkeztetett vagyoni kárának teljes vagy részbeni megtérítését igényelheti. Az egyösszegű kárenyhítés mértéke:

- a) az alapösszeg ötszörösét meg nem haladó kár 100 százaléka,
- b) az alapösszeg ötszöröse és tízszerese közötti kár esetén az alapösszeg 5-szöröse, és az alapösszeg ötszöröse feletti rész 75 százaléka,
- c) az alapösszeg tízszeresét meghaladó kár esetén az alapösszeg 8,75-szöröse, és az alapösszeg tízszerese feletti rész 50 százaléka, de legfeljebb az alapösszeg tizenötszöröse.

(3) A sértett bűncselekmény miatt bekövetkezett keresőképtelensége esetén – ha a keresőképtelenség várhatóan a 6 hónapot meghaladja – az áldozat járadék formájú kárenyhítésként a rendszeres jövedelmében bekövetkezett csökkenés részbeni enyhítését igényelheti. A járadék havi mértéke:

- a) az igazolt jövedelemcsökkenés 75 százaléka, ha az áldozat 18 év alatti személy, vagy mások gondozására szorul,
- b) az igazolt jövedelemcsökkenés 50 százaléka, ha az áldozat mások gondozására nem szorul.

(4) A járadék legmagasabb összege havonta az alapösszeggel egyezik meg. A járadék legfeljebb három évig adható.

(5) A járadék folyósítását meg kell szüntetni, ha

- a) a bűncselekményre tekintettel az áldozat rendszeres szociális vagy nyugdíj-biztosítási ellátásra való jogosultságát megállapították, és az ellátás folyósítását megkezdték,
- b) jogerős bírósági határozat az áldozat részére kártérítésként járadékot állapított meg, és annak folyósítását megkezdték,
- c) a biztosító az áldozat részére járadék folyósítását kezdi meg,
- d) az áldozat keresőképtelensége megszűnik,
- e) az áldozat a kötelezően előírt orvosi, szakértői vizsgálatról igazolatlanul távol maradt.

A kárenyhítésből kizárt áldozat

8. §

Nem kaphat kárenyhítést az áldozat, ha

- a) az 5. §-ban foglalt kizáró ok áll fenn,
- b) a bűncselekményből eredő társadalombiztosítási, egyéb biztosítási igényét nem érvényesítette, illetve kárigényét, biztosítási igényét érvényesítette, és kára a kárenyhítési kérelem benyújtásáig megtérült (ideértve a külföldi államtól, biztosítótól vagy nem kormányzati áldozatvédő szervezettől kapott juttatást is),
- c) magatartása a bűncselekmény kiváltó oka volt, vagy a bűncselekmény elkövetésében közrehatott, és azt a bíróság jogerős határozatában megállapította,

d) felróható magatartása okozta a kárt, vagy az közrehatott a kár bekövetkeztében, és azt a bíróság jogerős határozatában megállapította,

e) a kárenyhítésre okot adó bűncselekmény miatt indult büntetőeljárásban a tanúvallomást jogosulatlanul megtagadta, vagy a szakértői vizsgálatban a közreműködési kötelezettségét nem teljesítette, illetőleg az idézéssel szembeni mulasztása miatt vele szemben jogerősen rendbírságot szabtak ki,

f) a kárenyhítési eljárásban az orvosi, szakértői vizsgálatban történő közreműködési kötelezettségét nem teljesíti, a kért kiegészítő adatokat nem szolgáltatja, a meghallgatásról indokolatlanul távol marad,

g) a büntetőeljárás lefolytatásához szükséges magánindítványt nem tette meg,

h) a kárenyhítésre okot adó bűncselekmény miatt indult büntetőeljárásban, illetve a bűncselekménnyel összefüggésben

1. hamis vád (Btk. 233–236. §),

2. hatóság félrevezetése (Btk. 237. §),

3. hamis tanúzás (Btk. 238–241. §),

4. hamis tanúzásra felhívás (Btk. 242. §),

5. hatósági eljárás akadályozása (Btk. 242/A. §),

6. mentőkörülmény elhallgatása (Btk. 243. §),

7. bűnpártolás (Btk. 244. §),

8. zártörés (Btk. 249. §),

9. az elkövető, illetőleg az elkövető hozzátartozója sérelmére személy elleni erőszakos vagy közveszélyt okozó

bűncselekményt követett el, és azt a bíróság jogerős határozatában megállapította.

IV. Fejezet ÁLTALÁNOS ELJÁRÁSI SZABÁLYOK

Tájékoztatás

9. §

(1) A területi áldozatsegítő szolgálat a hozzá forduló ügyfelet tájékoztatja

a) a büntetőeljárásbeli jogairól és kötelezettségeiről,

b) a számára elérhető támogatások fajtáiról és az igénylés feltételeiről,

c) az e törvényben biztosított támogatásokon kívül igénybe vehető egyéb ellátásokról, juttatásokról, jogérvényesítési lehetőségekről,

d) az áldozatsegítésben részt vevő állami, önkormányzati, civil és egyházi szervezetek elérhetőségéről,

e) a bűncselekmény típusára figyelemmel az ismételt áldozattá válás elkerülésének lehetőségeiről.

(2) Ha a területi áldozatsegítő szolgálat más hatóságtól, szervtől vagy szervezettől, illetve az áldozatsegítő szolgálathoz benyújtott támogatás iránti kérelemből természetes személy áldozattá válásáról szerez tudomást, írásban tájékoztatja az ügyfelet – az (1) bekezdésben foglaltakon túl – arról, hogy áldozatsegítő támogatás jogosultja lehet, és jogosultsága esetén a támogatások iránt kérelmet terjeszthet elő.

(3) A területi áldozatsegítő szolgálat a tájékoztatás megtörténtéről – a (2) bekezdésben meghatározott eset kivételével – feljegyzést készít.

A támogatás engedélyezése iránti kérelem

10. §

(1) Az áldozat a kérelmét bármely területi áldozatsegítő szolgálatnál előterjeszheti.

(2) A támogatás iránti kérelmet – kivéve a szakjogászai segítségnyújtás iránti kérelmet – egy példányban, az erre a célra rendszeresített nyomtatvány (a továbbiakban: nyomtatvány) kitöltésével kell benyújtani. A nyomtatvány kitöltéséhez a területi áldozatsegítő szolgálat segítséget nyújt.

(3) A kérelemben meg kell jelölni

a) a természetes személy áldozat nevét, születési helyét és időpontját, anyja nevét, lakóhelyét és állampolgárságát,

b) a kérelem benyújtásának alapjául szolgáló bűncselekményre vonatkozó adatokat (a bűncselekmény megnevezése, a bűncselekmény elkövetésének helye, időpontja és lényeges körülményei),

c) azt, hogy a *b)* pontban megjelölt bűncselekmény az áldozat számára milyen sérelemmel, így különösen testi vagy lelki sérüléssel, érzelmi megrázkódtatással, illetve vagyoni kárral járt,

d) az igényelt támogatás fajtáját,

e) azt, hogy a korábban igénybe vett támogatásokkal kapcsolatban terheli-e az áldozatot az állammal szemben visszafizetési kötelezettség,

f) azt, hogy az áldozattal szemben az igényelt támogatás nyújtását kizáró ok fennáll-e.

(4) A 11. § szerinti igazolást az áldozat a kérelemhez csatolhatja, ha azzal rendelkezik. Ha az áldozat a kérelméhez nem csatolja a 11. § szerinti igazolást, azt a területi áldozatsegítő szolgálat a kérelem benyújtását követően haladéktalanul beszerzi. A 2. § (1) bekezdése esetén az áldozatnak kérelméhez a megfelelő dokumentumokat csatolnia kell.

Igazolás

11. §

(1) A büntetőeljárás adott szakaszában eljáró nyomozó hatóság, ügyész vagy bíróság a támogatás igénybevételéhez igazolást állít ki az áldozat vagy a területi áldozatsegítő szolgálat kérelme alapján. Az igazolás tartalmazza

a) az áldozat 10. § (3) bekezdésének *a)* pontja szerinti adatait,

b) a büntetőeljárás tárgyát képező cselekményre vonatkozó adatokat (a tényállás és annak Btk. szerinti minősítése),

c) a büntetőeljárásra vonatkozó adatokat (eljáró hatóság megnevezése, ügyszám, a foganatosított büntetőeljárás intézkedések, vádemelés megtörténte, elhalasztása, mellőzése, a kérelmező büntetőeljárás pozíciója, az ügyben volt-e/van-e folyamatban közvetítői eljárás).

(2) Ha az áldozat ellen a 8. § *h)* pontjában megjelölt bűncselekmény miatt, a kárenyhítésre okot adó bűncselekménnyel összefüggésben büntetőeljárás indult, az igazolás ennek tényét is rögzíti.

(3) A nyomozó hatóság, az ügyész, illetve a bíróság köteles az igazolást a kérelem kézhezvételét követő munkanapon a hivatali idő végéig kiállítani.

(4) Az igazolás hatályát veszti, ha az igazolásban szereplő cselekmény miatt indított büntetőeljárásban az eljáró hatóság a feljelentést bűncselekmény vagy bűncselekmény gyanújának hiánya miatt jogerősen elutasítja, valamint a nyomozást bűncselekmény vagy bűncselekmény bizonyítottságának hiányában jogerősen megszünteti. Az áldozat kérelmére kiállított igazolás akkor is hatályát veszti, ha azt az áldozat a támogatás iránti kérelmének mellékleteként a kiállítást követő 15 napon túl nyújtja be a területi áldozatsegítő szolgálathoz.

(5) A büntetőeljárás befejezéséről határozatot hozó hatóság – ha az ügyben korábban igazolást állítottak ki – 3 napon belül tájékoztatja a területileg illetékes területi áldozatsegítő szolgálatot az eljárás eredményéről.

Adatváltozás bejelentése

12. §

Ha e törvény másként nem rendelkezik, az áldozat a kérelemben közölt adatokban bekövetkező változást – a kérelmet érdemben elbíráló döntés jogerőre emelkedéséig – annak megtörténtétől számított 8 napon belül köteles az eljárásra illetékes területi áldozatsegítő szolgálatnak bejelenteni.

A kérelemben foglaltak valódiságának ellenőrzése

13. §

(1) A területi áldozatsegítő szolgálat a kérelem elbírálásához az áldozatot meghallgathatja, a támogatás igénybevételének feltételeire vonatkozó adatokat nyilvántartó hatóságokat a közölt adatok valódiságának ellenőrzése érdekében megkeresheti, vagy a kérelemben megjelölt adatok valódiságát az áldozat lakásán vagy tartózkodási helyén is megvizsgálhatja.

(2) A támogatás feltételeinek vizsgálata céljából megkeresésre

- a) az adóhatóság az adótitokról,
- b) a nyomozó hatóság, az ügyész, illetve a bíróság a büntetőeljárás állásáról,
- c) a kezelést végző orvos az orvosi titokról,
- d) az erre hatáskörrel rendelkező hatóság a 6. § (3) bekezdésében megjelölt jogosultságokról tájékoztatja a területi áldozatsegítő szolgálatot.

(3) A meghallgatásról és a vizsgálatról jegyzőkönyvet kell készíteni.

Fellebbezés

14. §

A területi áldozatsegítő szolgálat határozata ellen a Központi Igazságügyi Hivatal Áldozatsegítő Szolgálatához (a továbbiakban: központi áldozatsegítő szolgálat) lehet fellebbezni.

Visszatérítés

15. §

(1) Az áldozat a támogatás iránti kérelmet érdemben elbíráló határozat jogerőre emelkedését követő 3 évig köteles visszatéríteni a pénzben nyújtott támogatást, ha

- a)* az eljáró hatóság jogerősen megállapította, hogy a támogatás alapjául szolgáló cselekmény nem bűncselekmény, kivéve az 1. § (3) bekezdése szerinti eseteket,
- b)* az áldozat a támogatás iránti kérelmében valótlan adatot szolgáltatott,
- c)* a kár más forrásból részben vagy egészben megtérült, de legfeljebb a megtérülés mértékéig,
- d)* a támogatás igénybevételét kizáró ok a támogatást követően következett be.

(2) Ha az áldozatnak a támogatást vissza kell térítenie, erre az a területi áldozatsegítő szolgálat kötelezi határozattal, amelyik a támogatást engedélyezte.

(3) Az áldozat köteles a támogatást egy összegben, a visszafizetésre kötelező jogerős határozat kézhezvételétől számított 30 napon belül az Igazságügyi Hivatal „áldozatsegítés” elnevezésű célelőirányzatának megfizetni.

(4) A területi áldozatsegítő szolgálat a visszatérítendő összeg megfizetésére kérelemre, indokolt esetben egy alkalommal legfeljebb hat hónap halasztást vagy részletfizetést engedélyezhet.

(5) A vissza nem térített támogatás adók módjára behajtandó köztartozásnak minősül, a teljesítés elmulasztása esetén a területi áldozatsegítő szolgálat megkeresi a tartozás összegének behajtására hatáskörrel rendelkező szervet.

Nyilvántartás

16. §

(1) A területi áldozatsegítő szolgálat a tájékoztatásokról, a beérkezett kérelmekről, a megítélt támogatásokról – a támogatás iránti kérelmek elbírálása, a visszatérítési kötelezettség teljesítésének ellenőrzése, valamint megyei és országos statisztikai adatgyűjtés érdekében – nyilvántartást vezet.

(2) A nyilvántartás tartalmazza

- a)* az áldozatnak a 10. § (3) bekezdésének *a)* pontja szerinti adatait,
- b)* a 10. § (3) bekezdésének *c)* pontja szerinti adatokat,
- c)* a 11. § (1) bekezdésének *c)* pontja szerinti adatokat,
- d)* a támogatásra vonatkozó adatokat:
 - 1. az eljáró területi áldozatsegítő szolgálat neve,
 - 2. az igényelt támogatás formája,
 - 3. a határozat tartalma,
 - 4. a határozathozatal helye és időpontja,
 - 5. a jogorvoslati kérelem elbírálása, jogerőre emelkedés időpontja,
 - 6. a megismételt eljárás adatai,
 - 7. a támogatás ellenőrzésére vonatkozó adatok,

8. a közreműködő szervezetek nevei.

(3) A területi áldozatsegítő szolgálat a nyilvántartásban rögzített adatokat a kérelem előterjesztésétől számított 10 évig tartja nyilván és kezeli.

(4) A területi áldozatsegítő szolgálat a nyilvántartás adatairól megkeresésre tájékoztatást ad a büntető- vagy polgári ügyben eljáró bíróság, a büntetőügyben eljáró ügyész vagy nyomozó hatóság, valamint a jogi segítő számára.

(5) A területi áldozatsegítő szolgálat a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése, megszüntetése céljából a nyilvántartásban szereplő adatokról, az áldozattá válás körülményeire, illetve a kiskorú veszélyeztetettségére utaló adatokról a gyermekjóléti szolgálatoknak, illetve az eljáró gyámhatóságnak tájékoztatást ad.

(6) A területi áldozatsegítő szolgálatok által vezetett nyilvántartások országos adatbázist alkotnak. Az adatbázis felhasználásával a központi áldozatsegítő szolgálat évente statisztikai kimutatást készít.

Illeték- és díjmentesség

17. §

Az áldozatsegítő eljárások illeték- és díjmentesek.

Kézbesítés

18. §

Postai úton történő kézbesítés esetén a küldeményt a „címzett saját kezéhez” jelzéssel kell ellátni.

A pénzügyi támogatás fedezete

19. §

Az áldozat részére az azonnali pénzügyi segítyt, illetve a kárenyhítést az Igazságügyi Hivatal „áldozatsegítés” elnevezésű, felülről nyitott célleírányzatának terhére kell kifizetni. A célleírányzat más célra nem használható fel.

Egyéb eljárási szabályok

20. §

(1) A területi és a központi áldozatsegítő szolgálat eljárására az e törvényben nem szabályozott kérdésekben a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény szabályait kell alkalmazni.

(2) A kérelemről minden esetben határozattal kell dönten; a határozatot nem szükséges indokolással ellátni, ha az a kérelemnek helyt ad.

(3) Az eljárás irataiba az áldozaton és képviselőjén kívül a 16. § (4) és (5) bekezdésében megjelölt személyek és hatóságok tekinthetnek be.

(4) A méltányossági eljárás lefolytatására a központi áldozatsegítő szolgálatnak van hatásköre.

(5) A területi és a központi áldozatsegítő szolgálat az e törvény szerinti ügyeket nem intézi elektronikus úton.

V. Fejezet A SZOLGÁLTATÁSOKRA VONATKOZÓ KÜLÖNÖS SZABÁLYOK

Hatáskör és illetékesség

21. §

(1) A szolgáltatás iránti kérelmet az a területi áldozatsegítő szolgálat bírálja el, amelynél a kérelmet az áldozat először benyújtotta.

(2) Ha az áldozat kéri, az ügyet a lakóhelye vagy tartózkodási helye szerint illetékes területi áldozatsegítő szolgálathoz kell áttenni.

Az igényérvényesítés határideje

22. §

(1) Érdekérvényesítés elősegítése és szakjogászai segítségnyújtás iránti kérelmet a bűncselekmény elkövetését követő 6 hónapon belül lehet előterjeszteni.

(2) Azonnali pénzügyi segély iránti kérelmet a bűncselekmény elkövetését követő 3 munkanapon belül lehet előterjeszteni.

Elintézési határidő

23. §

(1) A területi áldozatsegítő szolgálat a kérelemről – ha a támogatás igénybevételenek feltételei annak alapján megállapíthatóak – az igazolás beérkezését követő 8 napon belül határozattal dönt. Ha az áldozat a személyesen benyújtott kérelméhez az igazolást csatolja, a területi áldozatsegítő szolgálat a kérelemről haladéktalanul dönt. A kérelem elutasításáról szóló határozatot indokolással kell ellátni.

(2) Ha a kérelem hiányos, a területi áldozatsegítő szolgálat a hiányok rövid határidővel történő pótlására hívja fel az áldozatot.

24. §

(1) A területi áldozatsegítő szolgálat az eset összes körülményeinek mérlegelése után a bűncselekmény következtében jogaiban sérelmet szenvedett áldozatnak jogi tanácsot és segítséget ad a sérelem rendezéséhez.

(2) Ha a körülmények alapján bebizonyosodik, hogy a rászoruló áldozat sérelemének rendezéséhez a Jst.-ben meghatározott szakjogászai támogatásokra van szükség, a területi áldozatsegítő szolgálat továbbítja a kérelmet a területi jogi segítségnyújtó szolgálatnak, amely a döntéséről és a megtett intézkedésekről haladéktalanul értesíti a területi áldozatsegítő szolgálatot.

25. §

(1) A területi áldozatsegítő szolgálat az eset összes körülményeinek mérlegelése után köteles az áldozatot tájékoztatni:

- a)* az igénybe vehető egészségügyi, egészségbiztosítási ellátásokról,
- b)* a beutalóval, illetve beutaló nélkül igénybe vehető egészségügyi szolgáltatásokról,
- c)* az ellátásokat nyújtó intézmények címéről, elérhetőségéről,
- d)* a betegek jogairól és kötelezettségeiről,
- e)* a betegjogi képviselő szerepéről, nevééről és elérhetőségéről,
- f)* az egészségügyi közvetítői eljárás tartalmáról,
- g)* az *e)* és *f)* pontokon kívüli egyéb jogérvényesítési lehetőségekről.

(2) Az áldozat kérelmére a területi áldozatsegítő szolgálat segítséget nyújt

- a)* az egészségügyi szolgáltatás lehető leggyorsabb igénybevételéhez,
- b)* az egészségbiztosítási ellátással kapcsolatos panaszjog érvényesítéséhez.

(3) Annak érdekében, hogy az áldozat a lehető leggyorsabban tudja igénybe venni a számára legmegfelelőbb egészségügyi szolgáltatást, a területi áldozatsegítő szolgálat az illetékességi területén működő egészségügyi szolgáltatóval együttműködési megállapodást köthet.

(4) A területi áldozatsegítő szolgálat az áldozatot – beleegyezése esetén – egészségügyi szolgáltatóhoz irányítja. A területi áldozatsegítő szolgálat elsődlegesen ahhoz az egészségügyi szolgáltatóhoz irányítja az áldozatot, amellyel együttműködési megállapodást kötött.

26. §

(1) A területi áldozatsegítő szolgálat az eset összes körülményeinek mérlegelése után köteles az áldozatot tájékoztatni:

- a)* a pénzbeli és természetben nyújtott szociális ellátások és a szociális szolgáltatások,
- b)* a nyugdíj-biztosítási ellátások,
- c)* a munkanélküli-ellátások és a foglalkoztatást elősegítő támogatások,
- d)* a családtámogatási ellátások,

e) a gyermekjóléti alapellátások, a gyermekvédelmi szakellátás és a gyermekvédelmi gondoskodás

formáiról, a jogosultság feltételeiről, az igénylés módjáról, valamint az ellátásokat és szolgáltatásokat nyújtó intézmények címéről, elérhetőségéről.

(2) Az áldozat kérelmére a területi áldozatsegítő szolgálat segítséget nyújt

a) az ellátások, szolgáltatások igénybevételéhez,

b) az ellátásokkal, szolgáltatásokkal kapcsolatos panaszjog érvényesítéséhez.

Azonnali pénzügyi segély

27. §

A területi áldozatsegítő szolgálat az áldozati státusz elbírálását követően, kérelemre, méltányossági döntés alapján, az áldozat bűncselekmény következtében kialakult helyzetére figyelemmel, az eset összes körülményeit vizsgálva és mérlegelve azonnali pénzügyi segítséget adhat, vagy más hatóság által előlegként biztosított támogatást a bizonylat szerint megtéríthet.

A szakjogi segítségnyújtás

28. §

A Jst.-ben meghatározott támogatásokat az Igazságügyi Hivatal Jogi Segítségnyújtó Szolgálat nyújtja. Ennek során a Jst. rendelkezéseit az e törvényben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

VI. Fejezet

A KÁRENYHÍTÉSRE VONATKOZÓ KÜLÖNÖS SZABÁLYOK

Hatáskör és illetékesség

29. §

(1) A kárenyhítési eljárás támogatási és döntési eljárásból áll.

(2) A támogatási eljárásban a támogató hatóság segíti az áldozatot a nyomtatvány kitöltésében, továbbítja a kérelmet a döntő hatóságnak, útmutatást ad a kiegészítő adatok iránti megkeresés teljesítéséhez, illetve szükség szerint beszerzi a kiegészítő adatokat. Támogató hatósággént az a területi áldozatsegítő szolgálat jár el, amelynél a kárenyhítés iránti kérelmet az áldozat először benyújtotta (a továbbiakban: támogató hatóság). Ha az áldozat kéri, az ügyet a lakóhelye vagy tartózkodási helye szerint illetékes területi áldozatsegítő szolgálathoz kell áttenni.

(3) A döntési eljárás során az eljáró hatóság a kárenyhítés iránti kérelmet érdemben elbírálja. Döntő hatósággént a Fővárosi Igazságügyi Hivatal Áldozatsegítő Szolgálatának önálló szervezeti egysége (a továbbiakban: döntő hatóság) jár el.

(4) A kárenyhítés iránti kérelmet a döntő hatósághoz kell címezni. Az áldozat a kérelmét benyújthatja úgy is, hogy nem veszi igénybe a támogató hatóság segítségét.

Az igényérvényesítés határideje

30. §

(1) A kárenyhítési kérelmet – a (2)–(4) bekezdésben, illetve a 45. § (2) bekezdésében foglalt kivételekkel – a bűncselekmény elkövetését követő 3 hónapon belül lehet benyújtani.

(2) Ha a kérelem előterjesztése elháríthatatlan akadályba ütközik, a kérelmet az akadály megszűnését követő 3 hónapon belül lehet előterjeszteni.

(3) Ha egy korábban államigazgatási eljárásban vizsgált cselekményről később derül ki, hogy az bűncselekmény, a kérelmet a büntetőeljárás megindítását követő 3 hónapon belül lehet előterjeszteni.

(4) Ha a bűncselekmény elkövetését követően később derül ki, hogy az áldozat testi épségének, egészségének súlyos károsodása és a bűncselekmény között ok-okozati összefüggés áll fenn, a kérelmet a tudomásra jutástól számított 3 hónapon belül lehet előterjeszteni.

(5) A (2)–(4) bekezdések esetén a kérelem a bűncselekmény elkövetését követő 5 év elteltével nem nyújtható be. Ha az áldozat a (2)–(4) bekezdések alapján kéri a kárenyhítést, ennek okát megfelelően igazolnia kell.

Tájékoztatás

31. §

A támogató hatóság a támogatás iránti kérelem esetén haladéktalanul tájékoztatja az áldozatot a kárenyhítéssel kapcsolatos információkról, a kérelemhez szükséges dokumentumokról és arról, hogy ezeket az áldozat hogyan tudja beszerezni.

A nyomtatvány és mellékletei

32. §

(1) A kárenyhítés iránti kérelemben – a 10. §-ban foglaltakon túl – meg kell jelölni

a) a rászorultság megállapításához szükséges adatokat [jövedelemre vonatkozó adatok, az áldozattal egy háztartásban élő személyek száma és a jövedelmükre vonatkozó adatok, vagy a 6. § (3) bekezdése szerinti adatok],

b) az igényelt kárenyhítés formáját,

c) egyösszegű kárenyhítés esetén az igényelt összeg nagyságát, járadék jellegű kárenyhítés esetén az igényelt járadék havi összegét és a folyósítás időtartamát,

d) azt, hogy az áldozat rendelkezik-e olyan biztosítással, amelyből kárának részbeni vagy teljes megtérülése várható,

e) azt, hogy a *d)* ponton túlmenően várható-e, hogy a kár vagy annak egy része más forrásból megtérül,

f) azt, hogy a bűncselekménnyel összefüggésben felmerült kár az elkövetőtől vagy más forrásból megtérült-e, ha igen, milyen mértékben,

g) azt, hogy az áldozat ellen a 8. § h) pontjában meghatározott bűncselekmény miatt eljárás van-e folyamatban.

(2) A kérelemhez az alábbi dokumentumokat kell csatolni:

a) a jövedelemre vonatkozó igazolást, vagy az erre hatáskörrel rendelkező hatóság igazolását a 6. § (3) bekezdése szerinti jogosultságról,

b) a testi épség, egészség súlyos károsodását igazoló szakértői véleményt vagy orvosi dokumentumokat, vagy a halotti anyakönyvi kivonatot.

(3) Egyösszegű kárenyhítés iránti igény esetén a (2) bekezdésben meghatározott dokumentumokon túl csatolni kell a kár mértékét igazoló iratokat (pl. számla, nyugta vagy más bizonylat) is.

(4) Járadék iránti igény esetén a (2) bekezdésben meghatározott dokumentumokon túl csatolni kell a keresőképtelenséget igazoló és annak várható időtartamát valószínűsítő szakértői véleményt vagy orvosi igazolást is.

(5) A 6. § (1) bekezdésének b), illetve c) pontja alapján jogosult áldozat esetén csatolni kell az együttélést, rokon kapcsolat, tartási kötelezettséget igazoló dokumentumokat is.

Bejelentési kötelezettség

33. §

(1) Az áldozat 8 napon belül köteles bejelenteni, ha

a) a 8. § c)–e) és h) pontja szerinti kizáró okok valamelyikét bíróság vagy nyomozó hatóság jogerős határozata megállapítja,

b) a bűncselekménnyel összefüggésben felmerült kár az elkövetőtől vagy más forrásból megtérült.

(2) A bejelentési kötelezettség az áldozatot a kárenyhítési kérelmet érdemben elbíráló határozat jogerőre emelkedését követő 3 évig terheli.

A kérelem továbbítása

34. §

A támogató hatóság a nyomtatványt és annak mellékleteit 3 munkanapon belül továbbítja a döntő hatósághoz.

A döntő hatóság intézkedése a kérelem beérkezését követően

35. §

(1) A döntő hatóság a kérelem beérkezését követő 5 munkanapon belül dönt arról, hogy a kérelem érdemi elbírálásához szükség van-e arra, hogy

- a) az áldozat kiegészítő adatokat szolgáltatson,
- b) az erre illetékes támogató hatóság a kérelmezőt vagy más személyt meghallgasson.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt döntést követően a döntő hatóság haladéktalanul visszaigazolja az áldozatnak a kérelem kézhezvételének tényét, egyúttal tájékoztatást ad arról, hogy ki az ügy előadója, mi az ügy iktatószáma és lehetőség szerint jelzi azt az időpontot is, ameddig a kérelemmel kapcsolatban az érdemi határozathozatal megtörténik.

(3) Ha a kárenyhítésre okot adó bűncselekmény miatt indult büntetőeljárás során vagy a bűncselekménnyel összefüggésben a 8. § h) pontjában meghatározott bűncselekmény miatt az áldozat ellen büntetőeljárás indult, a döntő hatóság eljárását a büntetőeljárás befejezéséig felfüggeszti.

Közreműködés a meghallgatás teljesítésében

36. §

Az áldozatot a döntő hatóság megkeresése alapján az a támogató hatóság hallgatja meg, amely a kérelmet továbbította. Más személy meghallgatása esetén, illetve abban az esetben, ha az áldozat kérelmét közvetlenül a döntő hatósághoz nyújtotta be, a meghallgatást az a támogató hatóság teljesíti, amelynek illetékességi területén a meghallgatni kívánt személy állandó lakóhelye van. A meghallgatásról jegyzőkönyv készül, amelyet a meghallgatást követő 3 munkanapon belül meg kell küldeni a döntő hatóságnak.

Érdemi döntés

37. §

(1) A döntő hatóság az érdemi döntés meghozatala során megvizsgálja

- a) az áldozat kárának vagy jövedelemcsökkenésének mértékét,
- b) az áldozat rászorultságát és a kárenyhítésre való jogosultságát,
- c) a kárenyhítésre okot adó bűncselekmény és a bekövetkezett kár, jövedelemcsökkenés közötti ok-okozati összefüggést.

(2) Egyösszegű kárenyhítés iránti kérelem elbírálása esetén, az (1) bekezdés szerinti eljárást követően a döntő hatóság megállapítja a kár mértékét, és ennek alapján meghatározza a kárenyhítés összegét, vagy a kérelmet elutasítja.

(3) Járadék iránti kérelem elbírálása esetén, az (1) bekezdés szerinti eljárást követően a döntő hatóság megállapítja az egy főre eső jövedelemcsökkenés mértékét, és ennek alapján meghatározza a járadék összegét és a folyósítás időtartamát, vagy a kérelmet elutasítja.

A járadék felülvizsgálata

38. §

(1) A járadékra jogosult lakóhelye szerint illetékes területi áldozatsegítő szolgálat a járadékot engedélyező határozatban meghatározott időközönként ellenőrzi a járadékra való jogosultságot. Az ellenőrzés során az áldozat – a műtétet és a műtétnek minősülő vizsgálati eljárást kivéve – orvosi, szakértői vizsgálatra kötelezhető.

(2) Ha a járadék felülvizsgálata során a területi áldozatsegítő szolgálat arról szerez tudomást, hogy a 7. § (5) bekezdése szerinti megszüntető ok áll fenn, akkor a járadék megszüntetése iránti előterjesztést készít, melyet döntésre a döntő hatósághoz továbbít.

A kárenyhítési összeg kifizetése, a járadék folyósítása

39. §

A kárenyhítési összeg kifizetéséről, a járadék folyósításáról a Központi Igazságügyi Hivatal gondoskodik. A járadékot úgy kell folyósítani, hogy azt a jogosult minden hónap 10. napjáig megkapja.

*Eljárás az Európai Unió más tagállamába irányuló,
illetve onnan érkező kárenyhítési kérelmek esetén*

40. §

(1) Az e törvényben foglaltakat az Európai Unió más tagállamába irányuló, illetve onnan érkező kárenyhítési kérelmek esetén a (2) és (3) bekezdések szerinti eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) A támogató hatóság az Európai Unió más tagállamába irányuló kérelem esetén az áldozat rendelkezésére bocsátja az adott tagállam által használt nyomtatványt, valamint segítséget nyújt a nyomtatvány kitöltésében. A támogató hatóság a kárenyhítés iránti kérelmet és az alátámasztó okmányokat a lehető legrövidebb időn belül továbbítja a bűncselekmény elkövetésének helye szerint illetékes tagállam döntő hatóságához.

(3) A döntő hatóság a 35. § (2) bekezdésében foglalt adatokról, valamint a kárenyhítésről hozott érdemi határozatról a kérelmet továbbító tagállam támogató hatóságát is tájékoztatja.

VII. Fejezet

AZ ÁLDOZATI JOGOK ÉRVÉNYESÍTÉSE

Az áldozati jogok érvényesülésének elősegítése

41. §

(1) A területi áldozatsegítő szolgálat gondoskodik arról, hogy az áldozatokkal kapcsolatba kerülő szervek, intézmények, hatóságok az áldozatokat megillető jogokat megismerjék és megfelelően érvényesítsék.

(2) A területi áldozatsegítő szolgálat az áldozatok számára a legszükségesebb információkat tartalmazó tájékoztatót készít. A tájékoztatót eljuttatja az illetékességi területén működő azon szervekhez, intézményekhez, hatóságokhoz, amelyek kapcsolatba kerülnek az áldozatokkal.

Az áldozati jogok érvényesülésének figyelemmel kísérése

42. §

(1) Az áldozati jogok érvényesülését a központi és területi áldozatsegítő szolgálatok rendszeresen figyelemmel kísérik, ennek keretében tájékoztatást kérnek az áldozatokkal kapcsolatba kerülő hatóságoktól, intézményektől, szervezetektől. Tapasztalataikról a területi és központi áldozatsegítő szolgálatok évente elemző jelentést készítenek.

(2) A központi áldozatsegítő szolgálat az elemző jelentések, a 16. § (6) bekezdése szerinti kimutatás és a jogi segítségnyújtó szolgálat 24. § (2) bekezdése szerinti értesítései alapján évente összesítő és értékelő beszámolót készít a kormány számára.

(3) A központi áldozatsegítő szolgálat az éves beszámolóban az áldozati jogok helyzetének bemutatása mellett az áldozati jogok hatékonyabb érvényesülését célzó intézkedésekre is javaslatot tesz.

Együtműködés és kapcsolattartás

43. §

(1) A központi és területi áldozatsegítő szolgálatok feladataik ellátása során együttműködnek és kapcsolatot tartanak a rendőrség áldozatvédelmi hálózatával, a nyomozó hatósággal, az ügyészséggel, a bírósággal, a bevándorlási és állampolgársági hivatallal, a konzuli szolgálattal, a helyi és kisebbségi önkormányzatokkal, az egészségügyi intézményekkel, az ifjúságvédelmi szervezetekkel, a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti és gyermekvédelmi intézményekkel, a családsegítő szolgálatokkal, az alap- és szakellátást nyújtó szociális szolgáltatókkal és intézményekkel, a közoktatási intézményekkel, a polgárőrséggel, a civil szervezetekkel és az egyházakkal.

(2) A területi áldozatsegítő szolgálat abban az esetben, ha munkája során kiskorú veszélyeztetettségéről szerez tudomást, haladéktalanul jelzi azt a kiskorú tényleges tartózkodási helye szerint illetékes gyermekjóléti szolgálatnak. Ha a feltárt körülmény a kiskorú életét, testi épségét súlyosan veszélyezteti, a jelzéssel egyidejűleg gyámhatósági eljárást kezdeményez.

VIII. Fejezet
ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

Hatálybalépés

44. §

Ez a törvény 2006. január 1-jén lép hatályba.

Átmeneti rendelkezések

45. §

(1) Az egyes erőszakos bűncselekmények következtében sérelmet szenvedettek állam általi kárenyhítésének szabályairól szóló 209/2001. (X. 31.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm.

rendelet) alapján 2006. január 1-jén folyamatban levő kárenyhítés iránti kérelmek elbírálására e törvényt kell alkalmazni. A 2006. január 1-jén folyamatban maradt kárenyhítés iránti kérelmek eredeti iratait a Biztonságos Magyarországért Közalapítvány a központi áldozatsegítő szolgálatnak küldi meg.

(2) E törvényt kell alkalmazni a hatálybalépését megelőzően elkövetett bűncselekménnyel összefüggésben, ha a kárenyhítés iránti kérelem benyújtását a Korm. rendelet – mint korábbi jogszabály – lehetővé tette.

Felhatalmazás

46. §

(1) Felhatalmazást kap az igazságügy-miniszter, hogy rendelettel állapítsa meg

a) az e törvény szerinti támogatások engedélyezése iránti kérelem előterjesztésére vonatkozó részletes szabályokat, a rászorultság igazolásának módját, valamint a pénzbeli támogatás folyósításának és visszatérítésének részletes szabályait,

b) a területi és központi áldozatsegítő szolgálatnál foglalkoztatottak képesítési feltételeire vonatkozó szabályokat.

(2) Felhatalmazást kap a belügyminiszter, hogy rendelettel állapítsa meg az irányítása alá tartozó szervek áldozatsegítő feladatait, azok civil szervezetekkel való együttműködésének formáit.

Az Európai Unió jogának való megfelelés

47. §

(1) E törvény a bűncselekmények áldozatainak kárenyhítéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/80/EK tanácsi irányelvnek való megfelelést szolgálja.

(2) E törvény 9. § (1) bekezdése a büntetőeljárásban a sértett jogállásáról szóló, 2001. március 15-i 2001/220/IB tanácsi kerethatározat 4. cikkének való megfelelést szolgálja.

Módosuló jogszabályok

48. §

(1) A Jst. 3. §-a (1) bekezdésének *e)*–*g)* pontjai helyébe a következő rendelkezések lépnek:

[A támogatás abban az esetben biztosítható a félnek, ha]

„e) közigazgatási eljárásban vesz részt, és eljárási jogainak, kötelességeinek megismeréséhez jogi tanácsadásra vagy jognyilatkozat megtétele érdekében beadvány készítésére van szükség,

f) abban a kérdésben van szüksége a jogi tanácsadásra, hogy jogainak védelme érdekében mely hatóságnál, szervezetnél milyen típusú eljárást kell indítania, illetve ilyen eljárás kezdeményezése vagy az eljárás során jognyilatkozat megtétele érdekében beadványt kell készíteni,

g) bűncselekmény áldozata és a bűncselekménnyel okozott kár, illetve a bűncselekménnyel összefüggésben keletkezett jog- vagy érdeksérelem elhárításához szükséges eljárás megindításához jogi segítő szakjogászi tanácsadására vagy beadvány szerkesztésére van szüksége,”

(2) A Jst. 3. §-a (3) bekezdésének *d)* pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[Nem lehet támogatást nyújtani]

„*d)* a magánszemély vállalkozási, befektetési jellegű tevékenységével kapcsolatos ügyben, kivéve

1. az (1) bekezdés *g)* pontja szerinti ügyeket, ha az elkövetett bűncselekmény e tevékenységgel kapcsolatos,

2. a tevékenység folytatásáért járó díj érvényesítésével összefüggő ügyeket, ha a vállalkozási jellegű jogviszonyra vonatkozó szerződés természetes személy által végzendő tevékenység folytatására vonatkozik alvállalkozó igénybevételének kizárásával, a munkavégzés helyének meghatározásával és a díj részletekben történő megfizetésével,”

(3) A Jst. 3. §-a a következő (4) bekezdéssel egészül ki:

„(4) Bűncselekmény áldozata részére a büntetőeljárásbeli jogairól és kötelezettségeiről szóló általános tájékoztatást külön törvény szerint a megyei (fővárosi) igazságügyi hivatal áldozatsegítő szolgálatai (a továbbiakban: területi áldozatsegítő szolgálat) adják meg.”

(4) A Jst. 5. §-ának (2) bekezdése a következő *f)* ponttal egészül ki:

[Jövedelmi és vagyoni helyzetére tekintet nélkül rászorultnak tekintendő az a fél, aki]

„*f)* a családjában olyan gyermeket gondoz, akinek a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát megállapították.”

(5) A Jst. 6. §-ában a „teljes munkaidőben történő foglalkoztatás alapján járó munkabér mindenkor legkisebb összegét (minimálbér)” szövegrész helyébe a „tárgyévet megelőző második év – a Központi Statisztikai Hivatal által közzétett – nemzetgazdasági bruttó havi átlagkeresetének 43%-át” szövegrész lép.

(6) A Jst. a következő 9/A. §-sal egészül ki:

„9/A. § Ha a 3. § (1) bekezdésének *g)* pontja szerinti támogatás iránti kérelmet előterjesztő félről a külön törvény szerinti eljárásban megállapították azt, hogy bűncselekmény áldozata és jogosult az áldozatsegítési szolgáltatások igénybevételére, a rászorultság 5–9. §-ban foglalt szabályait azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a fél helyett a jogi szolgáltatás díját az állam viseli, ha a rendelkezésre álló havi nettó jövedelme nem haladja meg a tárgyévet megelőző második év – a Központi Statisztikai Hivatal által közzétett – nemzetgazdasági bruttó havi átlagkeresetének 86%-át.”

(7) A Jst. 14. §-ának (1) bekezdése a következő mondattal egészül ki:

„Ha az a fél, akiről a külön törvény szerinti eljárásban megállapították azt, hogy bűncselekmény áldozata és jogosult az áldozatsegítési szolgáltatások igénybevételére, – a (2) bekezdés *h)* pontjának kivételével – bűncselekménnyel okozott kár megtérítése, illetve a

bűncselekménnyel összefüggésben keletkezett jog- vagy érdeksérelem elhárítása érdekében indít pert, a költségfeljegyzési jogra való jogosultságát a 9/A. § alapján kell megállapítani.”

(8) A Jst. 19. §-ának (1) bekezdése a következő mondattal egészül ki:

„Ha a félről a külön törvény szerinti eljárásban megállapították azt, hogy bűncselekmény áldozata és jogosult az áldozatsegítési szolgáltatás igénybevételére, rászorultságát a 9/A. § alapján kell megállapítani.”

(9) A Jst. 21. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) Ha a kérelem alapján valószínűsíthető, hogy a fél a külön törvény szerint bűncselekmény áldozatának minősül és jogosult az áldozatsegítési szolgáltatások igénybevételére, a megyei hivatal ennek megállapítása céljából továbbítja a kérelmet a területi áldozatsegítő szolgálatnak, amely döntéséről haladéktalanul értesíti a megyei hivatalt.”

(10) A Jst. 28. §-ának (2) bekezdése a következő mondattal egészül ki:

„A bűncselekmény sértettje és áldozata részére a bűncselekmény elkövetése miatt indítandó vagy folyamatban lévő büntetőeljárással kapcsolatos tájékoztatást külön törvény szerint az áldozatsegítő szolgálat adja meg.”

(11) A Jst. 50. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) A jogi segítő a jogi szolgáltatás nyújtásának befejezésétől számított 6 hónapon belül terjesztheti elő díjigényét a megyei hivatalhoz; e határidő elmulasztása miatt igazolásnak nincs helye.”

(12) A Jst. 72. §-ának (5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(5) 2008. január 1-jén lép hatályba a törvény II. és III., valamint – a 60. § kivételével – VI. és VII. fejezete, 76. §-a (2) bekezdésének az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 57. §-a (1) bekezdésnek *r*) pontját beiktató rendelkezése, 77–82. §-a, 85. §-a és 86. §-ának (1) bekezdése.”

(13) A Jst. 77. § (3) bekezdésének – a Pp. 85. § (5) bekezdésére vonatkozó – rendelkezése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(5) A tárgyi költségfeljegyzési jog fennállásáról a bíróság hivatalból határoz; ha végzésében azt állapítja meg, hogy a tárgyi költségfeljegyzési jog nem áll fenn, a végzés ellen külön fellebbezésnek van helye. A tárgyi költségfeljegyzési jog fennállását megállapító jogerős határozatát a bíróság megküldi a felek lakóhelye szerint illetékes megyei (fővárosi) Igazságügyi Hivatalnak (a továbbiakban: jogi segítségnyújtó hivatal). A felet addig nem lehet kötelezni az illeték megfizetésére, amíg a bíróság nem állapítja meg jogerős határozatával azt, hogy az ügyben a tárgyi költségfeljegyzési jog nem áll fenn.”

49. §

(1) A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 17. §-ának (1) bekezdése a következő *g*) és *h*) ponttal egészül ki, és az eredeti *g*) és *h*) pont megjelölése *i*) és *j*) pontra változik:

[Az e törvényben szabályozott gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látnak el – a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében – a törvényben meghatározott alaptervékenység keretében]

„g) a pártfogó felügyelői szolgálat,
h) az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek,”

(2) A Gyvt. 135. §-ának (1) bekezdése a következő *f)* ponttal egészül ki:

[A 15. § (1)–(4) bekezdéseiben meghatározott ellátások és intézkedések nyújtása és megtétele, azok ellenőrzése, valamint biztosítása során az e törvényben meghatározott jogok érvényesülésének elősegítése céljából a (2) bekezdésben meghatározott adatok kezelésére az alábbi szervek és személyek jogosultak:]

„f) az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek.”

(3) A Gyvt. 135. §-a (2) bekezdésének *a)* pontja a következő *ai)* ponttal egészül ki:

[Az (1) bekezdés szerinti szervek jogosultak a gyermek]

„*ai)* áldozattá válásának körülményeire vonatkozó, a bűncselekmények áldozatainak segítéséről és az állami kárenyhítésről szóló 2005. évi (a továbbiakban: Ást.) törvény 16. § (2) bekezdés *a)–c)* pontjában meghatározott;”

[adatainak a kezelésére.]

(4) A Gyvt. 135. §-a (2) bekezdésének *b)* pontja a következő *bf)* ponttal egészül ki:

[Az (1) bekezdés szerinti szervek jogosultak a szülő, törvényes képviselő, helyettes szülő, nevelőszülő]

„*bf)* áldozattá válásának körülményeire vonatkozó, az Ást. 16. § (2) bekezdés *a)–c)* pontjában meghatározott;”

[adatainak a kezelésére.]

(5) A Gyvt. 135. §-a a következő (7) bekezdéssel egészül ki:

„(7) A települési önkormányzat jegyzője, a gyámhivatal, a gyermekjóléti szolgálat vezetője és a területi gyermekvédelmi szakszolgálat vezetője kezelheti a 135. § (2) bekezdés *ai)* és *bf)* alpontjában meghatározott adatokat. Ezeket a felsorolt szervek és személyek a 15. § (1)–(4) bekezdésében meghatározott szolgáltatások nyújtása és intézkedések megtétele vagy azok ellenőrzése, illetve az áldozatsegítő szolgálat tevékenységének elősegítése céljából egymásnak, illetve az áldozatsegítő szolgálatnak átadhatják.”

50. §

(1) Az igazságügyi alkalmazottak szolgálati jogviszonyáról szóló 1997. évi LXVIII. törvény (a továbbiakban: Iasz.) 1. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A törvény hatálya a bíróságokkal, az Országos Igazságszolgáltatási Tanács Hivatalával (a továbbiakban: OIT Hivatala), az Igazságügyi Hivatallal és az Igazságügyi Szakértői és Kutatói Intézetekkel (a továbbiakban: ISZKI) létesített igazságügyi szolgálati jogviszonyra (a továbbiakban: szolgálati jogviszony) terjed ki.”

(2) Az Iasz. 8. §-a (1) bekezdésének *c)* és *d)* pontjai helyébe a következő rendelkezések lépnek:

[A munkáltatói jogkört]

„*c)* az igazságügyi szakértők, az Igazságügyi Hivatal és az ISZKI főigazgatója, főigazgató-helyettesei tekintetében az igazságügy-miniszter,
d) az Igazságügyi Hivatal alkalmazottai tekintetében az Igazságügyi Hivatal főigazgatója, az ISZKI alkalmazottai tekintetében az ISZKI főigazgatója,”

[gyakorolja.]

(3) Az Iasz. 11. §-ának (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) A bírósági fogalmazó, a bírósági titkár, az igazságügyi szakértő és a pártfogó felügyelő kinevezésénél a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 1997. évi LXVII. törvény 3. §-ának (2) bekezdésében írt rendelkezést is alkalmazni kell azzal, hogy a bűnügyi nyilvántartás adatainak mérlegelésére a bírósági fogalmazó és a bírósági titkár esetében a kinevezésre jogosult bírósági elnök, a pártfogó felügyelő esetében az Igazságügyi Hivatal főigazgatója, az igazságügyi szakértő esetében az igazságügy-miniszter jogosult.”

(4) Az Iasz. 14/A. §-ának (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) A vagyonyilatkozat-tételi kötelezettséggel járó munkaköröket, továbbá a vagyonyilatkozat átadására, kezelésére és az abban foglalt adatok védelmére vonatkozó szabályokat a bíróságok és az OIT Hivatala tekintetében az OIT, az Igazságügyi Hivatal és az ISZKI tekintetében az igazságügy-miniszter állapítja meg.”

(5) Az Iasz. a következő 15/A. §-sal egészül ki:

„15/A. § (1) Az igazságügyi alkalmazott kinevezésekor – a bírósági fogalmazó, a bírósági titkár és az igazságügyi szakértő kivételével – a szolgálati jogviszony létesítésével egyidejűleg próbaidő is kiköthető.

(2) A próbaidő tartama legfeljebb három hónapig terjedhet. A próbaidő nem hosszabbítható meg.

(3) A próbaidő alatt a szolgálati jogviszonyt bármelyik fél indoklás nélkül azonnali hatállyal megszüntetheti.

(4) Nem köthető ki próbaidő, ha a szolgálati jogviszony létesítésekor vezetői kinevezésre, megbízásra is sor kerül.”

(6) Az Iasz. 19. §-ának (1) bekezdése a következő *f)* ponttal egészül ki, ezzel egyidejűleg a jelenlegi *f)* pont megjelölése *g)* pontra változik:

[A szolgálati viszony megszűnik:]

„f) azonnali hatállyal a próbaidő alatt,”

(7) Az Iasz. 28. §-ának (2) bekezdése a következő mondattal egészül ki:

„A Központi Kárrendezési Irodától (a továbbiakban: KKI) áthelyezett igazságügyi alkalmazott esetében szolgálati viszonyban töltött időnek minősül a KKI-nál és jogelődjénél köztisztviselőként eltöltött idő is.”

(8) Az Iasz. 33. §-a (1) bekezdésének második mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„Magasabb vezetői állásnak minősül az OIT Hivatalának vezetőhelyettese, a főosztályvezető, az Igazságügyi Hivatal főigazgatója, főigazgató-helyettese és igazgatója, az ISZKI főigazgatója, főigazgató-helyettese, az igazságügyi szakértői intézet igazgatója, valamint a Fővárosi Bíróság Gazdasági Hivatalának az igazgatója.”

(9) Az Iasz. 44. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) A teljes napi munkaidőből – a munkáltató rendelkezése szerint – legalább hat órát kell a munkahelyen töltenie annak az igazságügyi alkalmazottnak, aki a teljes munkaidejében – laboratóriumi tevékenység keretében – testnedvek és szövetek vételét és vizsgálatát végzi, vagy abban közreműködik.”

(10) Az Iasz. 102. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A IV. fizetési osztályba tartozó tisztviselő részére, ha nem szakirányú felsőfokú iskolai végzettséggel vagy munkakörének betöltéséhez szükséges szakirányú felsőfokú vagy emelt szintű szakképesítéssel rendelkezik, az illetményalap 15 százalékkal növelt összegű alapilletményt kell megállapítani.”

(11) Az Iasz. 103/A. §-a (1) bekezdésének *b*) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[Az igazságügyi alkalmazott beosztási pótlékkal növelt alapilletménye nem lehet kevesebb]

„*b*) az Igazságügyi Hivatal és az ISZKI alkalmazottja esetén a Ktv. 44. § (2) bekezdésében meghatározott központi közigazgatási szerveknél,”

[a besorolása szerint azonos szolgálati idővel rendelkező köztisztviselő Ktv. szerinti illetménykiegészítéssel növelt alapilletményénél.]

(12) Az Iasz. 104. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Vezetői pótlékra jogosult az OIT Hivatalának vezetőhelyettese, az Igazságügyi Hivatal és az ISZKI főigazgatója, főigazgató-helyettese, a főosztályvezető és a főosztályvezető-helyettes, az igazgató és az igazgatóhelyettes, az osztályvezető és az osztályvezető-helyettes, a csoportvezető és a csoportvezető-helyettes, valamint a bírósági irodavezető.”

(13) Az Iasz. 105. §-ának (1) és (2) bekezdései helyébe a következő rendelkezések lépnek:

„(1) A Legfelsőbb Bíróságon, az OIT Hivatalánál, a Központi Igazságügyi Hivatalban és az ISZKI Hivatalában dolgozó felsőfokú végzettségű tisztviselőt beosztási pótlék illeti meg.

(2) A beosztási pótlék mértéke a Legfelsőbb Bíróságon és az OIT Hivatalánál az illetményalap 10–15 százaléka, a Központi Igazságügyi Hivatalban és az ISZKI Hivatalában 5–10 százaléka.”

(14) Az Iasz. 119. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az igazságügyi alkalmazottnak a munkahelyen való megfelelő megjelenése érdekében naptári évenként az illetményalap 25 százalékanak megfelelő ruházati költségtérítés jár.”

(15) Az Iasz. 120. §-a (2) bekezdésének helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Az étkezési hozzájárulás havi értéke legfeljebb a személyi jövedelemadóról szóló törvény 1. számú melléklete szerint ilyen célra adható adómentes juttatás mértéke.”

(16) Az Iasz. 121. §-a (1) bekezdésének felvezető szövege helyébe a következő rendelkezés lép:

„Az igazságügyi alkalmazott részére a költségvetésben biztosított előirányzatoktól függően egyéb juttatások adhatók, így különösen:”

(17) Az Iasz. 121/A. §-a (6) bekezdésének első mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„Amennyiben az igazságügyi alkalmazott szolgálati viszonya a 19. § (1) bekezdésének *b)* pontja, *c)* pontja – ha az alkalmatlanság nem egészségügyi ok következménye –, *d)*–*g)* pontjai alapján szűnik meg, a még fennálló állami kezesség után, a központi költségvetés javára – a hitelintézet útján – egyszeri kezességvállalási díjat kell fizetni.”

(18) Az Iasz. 121/A. §-ának (7) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(7) A munkáltatói jogkör gyakorlója az igazságügyi alkalmazott szolgálati jogviszonyának a (6) bekezdés szerinti megszűnése esetén erről nyolc napon belül értesíti az igazságügyi alkalmazott által az (5) bekezdés alapján bejelentett hitelintézetet.”

(19) Az Iasz. 129. §-a a következő mondattal egészül ki:

„Ugyancsak alkalmazható a végleges áthelyezés intézménye a KKI azon köztisztviselői tekintetében, akik az Igazságügyi Hivatal feladatkörébe eső munkakört látnak el.”

(20) Az Iasz. 6. számú melléklete 2. és 4. rovatának helyébe a következő rendelkezések lépnek:

„2. Főosztályvezető, az Igazságügyi Hivatal és az ISZKI főigazgatója, főigazgató-helyettese – 0,40–0,60”

„4. Osztályvezető, igazgatóhelyettes – 0,25–0,40”

51. §

(1) Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 33. §-ának (2) bekezdése a következő 19. ponttal egészül ki:

[Egyes alkotmányos jogok érvényesítése, illetőleg kötelezettségek teljesítése, valamint a társadalmi igazságosság előmozdítása érdekében a mellékletben és a külön jogszabályokban meghatározott illetékmentes eljárásokon felül tárgyuknál fogva illetékmentes eljárások:]

„19. az áldozatsegítő támogatások engedélyezésére irányuló eljárás;”

(2) Az Itv. 57. §-ának (1) bekezdése a következő s) ponttal egészül ki:

[Illetékmentes a polgári ügyekben:]

„s) az áldozatsegítés tárgyában hozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata.”

52. §

(1) A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény hatálybalépésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2005. évi LXXXIII. törvény

a) 124. §-ában az „Igazságügyi Minisztérium Pártfogó Felügyelői és Jogi Segítségnyújtó Szolgálat Országos Hivatalának” szövegrész helyébe az „Igazságügyi Hivatalnak” szövegrész, az „Igazságügyi Minisztérium Pártfogó Felügyelői és Jogi Segítségnyújtó Szolgálat Fővárosi Hivatala” szövegrész helyébe pedig a „Fővárosi Igazságügyi Hivatal” szövegrész,

b) 129. §-ában az „az Igazságügyi Minisztérium Pártfogó Felügyelői és Jogi Segítségnyújtó Szolgálat Országos Hivatalához” szövegrész helyébe az „a Központi Igazságügyi Hivatalhoz” szövegrész,

c) 337. §-a (1) bekezdésében a „(2)–(5) bekezdésekben” szövegrész helyébe a „(2)–(6) bekezdésekben” szövegrész, (3) bekezdésében pedig a „továbbá e törvény 134–137. §-a” szövegrész helyébe a „továbbá e törvény 134. és 136. §-a” szövegrész

lép.

(2) A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény hatálybalépésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2005. évi LXXXIII. törvény 337. §-a a következő (6) bekezdéssel egészül ki:

„(6) E törvény 135. és 137. §-a 2008. január 1-jén lép hatályba.”

53. §

A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény módosításáról és az egyes közigazgatási nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról szóló 2005. évi XVII. törvény 19. §-a (5) bekezdésében és (6) bekezdésének bevezető szövegében a „2006. január 1-jén” szövegrész helyébe a „2008. január 1-jén” szövegrész lép.

54. §

(1) Hatályát veszti:

a) a büntetések és az intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. törvényerejű rendelet 95. §-ának (1) bekezdése,

b) a nemzeti gondozásról szóló 1992. évi LII. törvény 6. §-a (3) bekezdéséből „– az OKKH mellett működő Társadalmi Kollégium állásfoglalásának figyelembevételével –” szövegrész,

c) a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 59. §-a (2) bekezdésének *b)* pontjából és a 64. §-a (2) bekezdésének *c)* pontjából az „és jogi segítségnyújtó” szövegrész,

d) a pártfogókra vonatkozó egyes törvények módosításáról szóló 2003. évi XIV. törvény,

e) a Jst. 3. §-a (1) bekezdésének *g)* pontjából a „büntetőeljárásbeli jogainak megismeréséhez” szövegrész, valamint e törvény 83. §-ának (2) bekezdése,

f) az Iasz. 103/A. §-a (1) bekezdésének felvezető szövegéből a „beosztási pótlékkal növelt” szövegrész,

g) a Korm. rendelet.

(2) Nem lép hatályba a Jst. 83. és 84. §-a.

(3) Nem lép hatályba az Iasz. 6. §-a (1) bekezdésének harmadik mondata.

Indokolás

a bűncselekmények áldozatainak segítéséről és az állami kárenyhítésről szóló törvényjavaslathoz

Általános indokolás

Az áldozatsegítő politika az állami büntetőhatalom gyakorlásának alkotmányos kötelezettségén alapul. A demokratikus jogállamban az igazságszolgáltatás szervei mint a büntetőhatalom kizárólagos letéteményesei kötelesek gyakorolni a büntetőhatalmat annak érdekében, hogy védjék az állampolgárokat a bűncselekményekkel szemben. Az Alkotmány 35. § (1) bekezdésének a) pontja értelmében a Kormány védi az alkotmányos rendet, védi és biztosítja a természetes személyek, jogi személyek és a jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek jogait. Az áldozatsegítő politika azt juttatja kifejezésre, hogy az állam a méltányosság és a társadalmi szolidaritás alapján segítséget kíván nyújtani azoknak, akiket a bűncselekményekkel szemben megvédeni nem tudott. A Javaslatban szereplő jogok és szolgáltatások közvetetten is levezethetők az Alkotmány egyes rendelkezéseiből, így az esélyegyenlőség megteremtésének alkotmányos céljából [Alkotmány 70/A. § (3) bekezdés] és a szociális biztonság alapjogából [Alkotmány 70/E. § (1)-(2) bekezdés], valamint az emberi méltósághoz való „anyajogból” [Alkotmány 54. § (1) bekezdés].

A bűncselekmények áldozatainak segítésével és kárenyhítésének kérdéskörével az Egyesült Nemzetek Szervezete és az Európa Tanács mellett az Európai Unió is foglalkozik, s ezzel kapcsolatban számos, a tagállamok kormányainak címzett dokumentumot fogadtak el. [Az erőszakos bűncselekmények áldozatainak kártalanításáról szóló, 1983. november 24-i Európa tanácsi egyezmény (a továbbiakban: Európa tanácsi egyezmény); az Európai Tanács 1999. október 15-én és 16-án Tamperében tartott ülésének következtetései, különösen annak 32. pontja; a Tanács 2001. március 15-i kerethatározata a büntetőeljárásban a sértett jogállásáról (a továbbiakban: kerethatározat)]. A dokumentumokban foglaltak szerint a tagállamoknak megfelelő módon szabályozniuk kell a bűncselekmények áldozatainak joghoz való hozzáférését és kárenyhítési igényérvényesítésüket.

Az Európai Unió Tanácsa 2004. április 29-én kibocsátotta „A bűncselekmények áldozatainak kompenzációjáról” szóló irányelvet (2004/80/EC, a továbbiakban: irányelv). Eszerint 2006. január 1-től az unió tagállamainak valamennyi uniós polgár számára biztosítaniuk kell az állami kárenyhítést, ha az áldozat az adott tagállam területén válik szándékos és erőszakos bűncselekmények áldozatává.

A közösségi szabályozás alapvetően nem érinti a tagállamoknak azt a jogát, hogy az állami kárenyhítésre vonatkozó rendszerüket a saját jogi hagyományaiknak és társadalmi-politikai megfontolásaiknak megfelelően alakítsák ki. Garantálniuk kell ugyanakkor azt, hogy az az áldozat, aki egy másik tagállamban indít kárenyhítési eljárást, egyenlő elbánásban részesüljön az eljárást lefolytató államában lakóhellyel rendelkezőkkel; illetve, hogy azok a nehézségek, amelyek az ügy határokon átnyúló jellegéből adódnak, ne akadályozzák a kárenyhítési eljárást.

A Javaslat meghatározza az áldozatok részére biztosított szolgáltatásokra (érdekérvényesítés elősegítése, azonnali pénzügyi segély, jogi segítségnyújtás) és az állami kárenyhítésre való

jogosultság feltételeit, valamint azt, hogy a támogatások hogyan vehetők igénybe, illetve azt is, hogy milyen szervezeti keretek között működik az állami áldozatsegítés.

Részletes indokolás

Az 1. §-hoz

A Javaslat I. fejezete a törvény hatályát tartalmazza.

A Javaslat területi hatálya azt fejezi ki, hogy rendelkezéseit a Magyar Köztársaság területén áldozattá vált személyekre kell alkalmazni.

A kerethatározat meghatározza az áldozat fogalmát, e szerint „az áldozat az a természetes személy, aki olyan károsodást szenvedett, ideértve testi vagy szellemi épségének sérelmét, érzelmi szenvedését vagy gazdasági veszteségét is, amelynek közvetlen oka olyan cselekmény vagy mulasztás, amely valamely tagállam büntetőjogi szabályainak megsértésével valósult meg.

Míg a kerethatározat áldozatról beszél, addig a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény a sértett fogalmát használja. A sértett büntetőeljárás fogalma szűkebb, mint a kerethatározatban írt áldozatfogalom. A sértett minden esetben áldozat, az áldozat azonban lehet olyan személy is, aki nem sértett. A sértett eljárási fogalmát ezért nem lehet áldozati fogalomként alkalmazni. Ehelyett a kerethatározatra tekintettel a törvényben egy szélesebb áldozatfogalmat kell meghatározni. Ennek megfelelően áldozat a bűncselekmény sértettje, valamint az a természetes személy, aki a bűncselekmény közvetlen következményeként sérelmet, így különösen testi vagy lelki sérülést, érzelmi megrázkódtatást, illetve vagyoni kárt szenvedett.

A közvetlen következmény a sértetten kívül más személynél akkor állapítható meg, ha sérelme a bűncselekménnyel szoros térbeli és időbeli összefüggésben, és azzal ok-okozati viszonyban következett be. A bűncselekmény nemcsak testi, de lelki sérüléseket is okoz. Az áldozatsegítés kiemelt célja, hogy a rászorulóknak hatékony segítséget nyújtson a lelki sérülések, érzelmi megrázkódtatások enyhítése érdekében. A fogalomban szereplő „lelki sérülés” a bűncselekmény következtében az áldozatban kialakult tartós, komoly félelmet, szorongást jelent. Ez a kifejezés rokon a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 138. §-ában meghatározott félelem fogalommal. Az áldozatfogalom másik eleme, az „érzelmi megrázkódtatás” az erőszakos bűncselekmény következtében az áldozatban kialakult traumát, pszichés zavart jelent.

A magyar állampolgárok mellett a Javaslat meghatározza a külföldi természetes személyek azon körét, akik áldozatsegítő szolgáltatást, illetve kárenyhítést (a továbbiakban: támogatást) vehetnek igénybe.

A külföldi személyek körében kiemelt csoportba tartoznak az Európai Unió bármely tagállamának állampolgárai, illetve más államoknak az Európai Unióban jogszerűen tartózkodó állampolgárai, valamint a hontalan személyek. Az áldozatsegítő támogatás jogosultja lehet továbbá az személy is, aki emberkereskedelem áldozata. Egyéb külföldi személyek csak akkor tartoznak a Javaslat személyi hatálya alá, ha az állampolgárságuk szerinti állam a Magyar Köztársasággal nemzetközi megállapodást kötött arra vonatkozóan, hogy a másik állam állampolgárai számára biztosítják az áldozatsegítő támogatásokhoz történő hozzáférést, vagy az államok között ilyen kérdésben viszonyosság áll fenn.

A Javaslat azon cselekmények esetén is biztosítja az áldozatsegítő támogatásokat, amelyek formailag tényállásszerű, materiálsan jogellenes, de a törvény erejénél fogva nem büntethető cselekmények. Ilyen eset például az, amikor az elkövető gyermekkorú vagy kóros elmeállapotú.

A 2. §-hoz

Az 1. § (1) bekezdésében foglalt területi hatály alól a törvény egy kivételt tesz. E szerint amennyiben magyar állampolgár külföldön szándékos, személy elleni erőszakos bűncselekmény áldozatává válik, tehát olyan bűncselekményt követnek el ellene, amely miatt Magyarországon kárenyhítésre lenne jogosult, a szolgáltatások igénybevételére jogosulttá válik. Ezzel a szabályozással az állam azt nyilvánítja ki, hogy minden olyan esetben, amikor állampolgára külföldön súlyos bűncselekmény áldozatává válik, segítséget nyújt. Ilyen esetekben a 11. § szerinti igazolás kiállításra értelemszerűen nem kerülhet sor. Ezért ezekben az esetekben az áldozatnak kell bizonyítani azt, hogy a bűncselekmény valóban megtörtént. A külföldön áldozattá vált magyar állampolgár a szolgáltatást a Magyar Köztársaság területén veheti igénybe, külföldön a konzuli védelemről szóló 2001. évi XLVI. törvényben meghatározott segítséget az áldozatnak a konzuli szolgálat nyújtja.

Kárenyhítésre az áldozatok közül az Európai Unió kívüli államnak az Európai Unióban jogszerűen tartózkodó állampolgárai közül csak azok jogosultak, akik ott lakóhellyel, vagy szokásos és jogszerű tartózkodási hellyel rendelkeznek. Jogosultak lehetnek még azok is, akik Magyarországon tartózkodási vagy bevándorlási engedéllyel rendelkeznek.

Az irányelv rendelkezéseinek megfelelően a Javaslat lehetőséget teremt arra, hogy a Magyarországon szokásos lakóhellyel rendelkező személy Magyarországon terjeszthesse elő kárenyhítés iránti kérelmét akkor, ha az Európai Unió más tagállamában szándékos, személy elleni erőszakos bűncselekmény áldozatává vált. Ilyen esetekben a kárenyhítést a bűncselekmény elkövetésének helye szerinti tagállam fizeti.

A 3. §-hoz

Fogalmilag az a személy, aki a bűncselekmény elkövetésében – akár tettesként, akár részesként – részt vett, illetve az, akit a bűncselekmény megalapozott gyanúja terhel, áldozatnak tekintendő. Azonban az állami áldozatsegítésnek, kárenyhítésnek nem lehet célja az elkövető, a gyanúsított áldozatkénti segítése, ezért ezeket a személyeket a Javaslat az áldozatok köréből kizárja. Amennyiben a terheltről az eljárás során kiderül, hogy adott bűncselekmény elkövetésében nem vett részt, jogosulttá válhat az áldozatsegítő támogatásokra.

A 4. §-hoz

A Javaslat II. fejezete a szolgáltatásokra vonatkozó alapvető rendelkezéseket tartalmazza.

A Javaslat értelmében az állam az áldozatok részére szolgáltatásként az érdekérvényesítés elősegítését, az azonnali pénzügyi segítséget és a jogi segítségnyújtást biztosítja.

Az egyes áldozatoknak nyújtandó szolgáltatások fajtáját, időtartamát a bűncselekmény jellege, az áldozatra gyakorolt hatása, továbbá az áldozat egyéb személyes körülményei határozzák meg.

A Javaslat értelmében az áldozatsegítő szolgáltatásokat és az állami kárenyhítést 2006. január 1-től az Igazságügyi Hivatal Áldozatsegítő Szolgálatára nyújtja. A szolgálatot a megyeszékhelyeken működő területi (megyei és fővárosi) és az országos hatáskörrel rendelkező, másodfokon eljáró központi szervek alkotják.

Az érdekérvényesítés elősegítésben mindenekelőtt az a cél, hogy a bűncselekmény áldozata az áldozatsegítő szolgálattól kapja meg az alapvető jogai érvényesítéséhez szükséges jogi tanácsokat és konkrét segítséget. Abban az esetben, ha az áldozat rászoruló és az ügyének további intézéséhez jogi segítő szakjogászi közreműködése szükséges, az áldozatsegítő szolgálat köteles átteni az ügyet a jogi segítségnyújtó szolgálathoz. Ezzel egyidejűleg gondoskodni kell arról is, hogy az áldozat az őt egyébként megillető egészségügyi – például kórházi, pszichiátriai – és szociális segítségről, valamint az igénylés feltételeiről megfelelő felvilágosítást kapjon, és rászorultság esetén e szolgáltatásokat a lehető legrövidebb időn belül igénybe tudja venni. Az egészségbiztosítási ellátások, valamint a szociális jellegű ellátások, szolgáltatások a rájuk vonatkozó külön jogszabályokban rögzített feltételek alapján és az ott meghatározott módokon vehetők igénybe.

Ha az áldozatsegítő szolgálat úgy ítélte meg, hogy az adott ügyben jogi segítő szakjogászi közreműködésére van szükség, ezt a jogi segítségnyújtó hivatalok biztosítják a jogi segítségnyújtásról szóló 2003. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: Jst.) szerint. (A Javaslat a Jst.-t megfelelően módosítja.) Ebben az esetben a peres és peren kívüli jogi támogatásokra az az áldozat lesz jogosult, aki a Javaslat szerinti rászorultsági feltételeknek megfelel. Ezek a rászorultsági feltételek azonosak a kárenyhítésnél meghatározottakkal.

Az azonnali pénzügyi segély megítélése méltányossági döntés, amelynek során mérlegelni kell az eset összes körülményeit és vizsgálni kell azt, hogy az érintett anyagi támogatását a bűncselekmény következtében kialakult személyes körülményei indokolják-e. Az azonnali pénzügyi segély a pártfogó felügyelői segélyhez hasonló támogatás. A megítélhető legmagasabb összege az alapösszeggel egyezik meg. Az alapösszeg mértéke a tárgyévet megelőző második év – a Központi Statisztikai Hivatal által közzétett – nemzetgazdasági bruttó havi átlagkeresetének 43%-a. (A 2004. évi havi bruttó átlagkereset 145.700 forint volt, erre tekintettel az alapösszeg 2006-ban 62.650 forint lesz.)

Az 5. §-hoz

A Javaslat személyi hatálya alá tartozó személy bizonyos esetekben nem jogosult az áldozatsegítő szolgáltatások igénybevételére. Az, hogy áldozat nem kaphat szolgáltatást, alapvetően két okból eredhet: az áldozat felróható magatartásából vagy abból, hogy a szolgáltatást korábban már megkapta. Az előbbi esetek körébe tartozik az, ha az áldozat a támogatás iránti kérelmében valótlan adatokat szolgáltatott, de az is, ha akadályozza vagy akadályozta a kérelmében foglaltak ellenőrzésére szolgáló vizsgálatot, illetve a korábban igénybe vett jogi segítségnyújtás díját nem térítette vissza az államnak. Abban az esetben, ha az áldozat kérelmében valótlan adatot szolgáltatott, vagy a vizsgálat elvégzését akadályozta, az ezt megállapító határozat jogerőre emelkedésétől számított 2 évig nem jogosult újabb kérelem előterjesztésére. Amennyiben az áldozat a folyamatban levő eljárásban akadályozza a vizsgálat elvégzését, majd az akadályozást az ezt megállapító határozat jogerőre emelkedését megelőzően megszünteti, a szolgáltatás igénybevételére ismételten jogosulttá válik.

A kizáró okokat a Javaslat nemcsak a szolgáltatásokra állapítja meg, hanem a kárenyhítési eljárásra is. Így abban az esetben, ha korábbi kárenyhítési eljárásban állapították meg a

valótlan adatközlést vagy a vizsgálat akadályozását, az áldozat a szolgáltatás igénybevételére sem lesz jogosult.

A 6. §-hoz

A törvény III. fejezete a kárenyhítésre vonatkozó alapvető rendelkezéseket tartalmazza.

Jelenleg az egyes erőszakos bűncselekmények következtében sérelmet szenvedettek állam általi kárenyhítésének szabályairól szóló 209/2001. (X. 31.) Korm. rendelet (a továbbiakban: kormányrendelet) 3. §-a jelöli meg a kárenyhítési igényt megalapozó bűncselekményeket. Ennek értelmében a belföldön elkövetett, taxatív felsorolt, szándékos bűncselekmények eredményeként életüket vesztett személyek hozzátartozóira, illetve a testi épség vagy az egészség súlyos károsodását elszenvedett sértettekre terjed ki az állam általi kárenyhítés. A taxációban szándékos, személy elleni erőszakos, szándékos közlekedési, szándékos közbiztonság elleni, illetve egyes emberiség elleni bűncselekmények találhatóak. A jelenlegi szabályozás nem tartalmazza az erőszakos nemi erkölcs elleni bűncselekményeket.

Az Európa tanácsi egyezmény és az irányelv nem sorolja fel az állami kárenyhítést megalapozó bűncselekményeket. A bűncselekmények meghatározott csoportja alapozhatja meg az állami kárenyhítést, így az európai egyezmény a halált, súlyos fokú testi sérülést vagy egészségkárosodást okozó, szándékosan elkövetett erőszakos bűncselekményekre vonatkozik, az irányelv pedig azokra az esetekre, amikor az igényjogosult sérelmére a szokásos tartózkodási helyén kívüli tagállamban követtek el szándékos, erőszakos, bűncselekményt.

Jogszabály-szerkesztési, de ezen túlmenően a jogalkalmazás biztonságára kiható kérdés annak eldöntése, hogy a készülő törvény a Btk.-ra alapítva taxációban határozza meg a kárenyhítés alapjául szolgáló bűncselekményeket, vagy a nemzetközi kötelezettség szerinti bűncselekménycsoportot jelölje meg, s annak értelmezését a jogalkalmazóra bízva. Bár a taxáció előnye a pontos, követhető, áttekinthető jogszabályi megjelenítés, hátránya viszont az, hogy a Btk. módosítása következtében a taxációban bekövetkezett minden változást ezen a törvényen is át kell vezetni, továbbá az is, hogy az ügy érdemi elbírálásában kevésbé érvényesülhet az áldozatsegítés jogpolitikai célja, a méltányosság.

A kárenyhítésnek meghatározott bűncselekménycsoporthoz kötése azzal az előnnyel jár, hogy bizonyos határok között a döntést hozó jobban igazodhat a bűncselekmény okaiban, feltételeiben és következményeiben fellelhető összes szituációhoz, az áldozat rászorultságához, s ezáltal a méltányosság kiteljesíthetőbb. A bűncselekményi csoportra való utalás természetesen azzal a veszéllyel is járhat, hogy hasonló jellegű ügyekben egymástól eltérő jellegű döntések születnek. Az egységes joggyakorlat kialakítását szolgálja azonban az, hogy kárenyhítési ügyekben a döntést kizárólag a fővárosi székhelyű, országos hatáskörrel működő hatóság hozza meg.

Mindezekre tekintettel a Javaslat a kormányrendeletől eltérően a kárenyhítést a bűncselekmények bizonyos csoportjában teszi lehetővé. Ennek értelmében kárenyhítésre az a rászoruló természetes személy áldozat jogosult, akinek sérelmére szándékos, személy elleni erőszakos bűncselekményt követtek el, s ennek következményeként testi épsége, egészsége súlyosan károsodott. Ezek a személyek a bűncselekmény közvetlen fizikai sértettjei.

Kárenyhítésre jogosult továbbá az a természetes személy is, aki a szándékos, személy elleni erőszakos bűncselekmény következtében testi épségében, egészségében súlyosan károsodott sértettnek vagy meghalt személynek az elkövetés időpontjában egy háztartásban élő egyenes

ági rokona, örökbefogadója vagy nevelőszülője, örökbe fogadott vagy nevelt gyermeke, házastársa, élettársa, továbbá akinek eltartására a sértett jogszabály, végrehajtható bírósági, illetőleg hatósági határozat vagy érvényes szerződés alapján köteles volt. Ezek a személyek a bűncselekmény közvetlen fizikai sértettjeinek meghatározott státusú hozzátartozói, vagy egyéb személyek.

Fentiek mellett a kárenyhítésnek további feltétele a szociális rászorultság, tehát az is, hogy az áldozat a Javaslatban megfogalmazott rászorultsági feltételeknek megfeleljen. A rászorultság itt jövedelmi viszonyokon alapuló rászorultságot jelent. Ez akkor állapítható meg, ha az áldozat nettó jövedelme nem éri el a Javaslatban meghatározott összeget (rászorultsági küszöb). A rászorultsági küszöböt a Javaslat az alapösszeg kétszeresében határozza meg.

Ezen túlmenően a Javaslat meghatároz olyan eseteket is, amelyeknél nem kell vizsgálni a jövedelmi viszonyon alapuló rászorultságot (rászorultsági vélelem). A Javaslat korlátozás nélkül biztosítja a kárenyhítést azoknak, akik rendszeres szociális segélyben, rendszeres gyermekvédelmi támogatásban vagy közgyógyellátásban részesülnek, illetve akiknek az egészségügyi szolgáltatásra való jogosultságát már megállapították, a jövedelmi viszonyok vizsgálata korábban már megtörtént. Az átmeneti szállást, éjjeli menedékhelyet igénybe vevő hajléktalan személy, illetve családok, gyermekek átmeneti otthonát igénybe vevő és a Magyarország területén menekültügyi eljárás alatt álló személy pedig olyan helyzetbe került, hogy rászorultságát a jövedelmi viszonyaira tekintet nélkül vélelmezni kell.

Mind a jövedelmi, mind a Javaslat által vélelmezett rászorultságot megfelelő módon igazolni kell. Az igazolás tartalmát a szolgáltatás megítéléséről döntő megyei és fővárosi igazságügyi hivatal megyei és fővárosi áldozatsegítő szolgálata (a továbbiakban: területi áldozatsegítő szolgálat) jogosult ellenőrizni.

A 7. §-hoz

Az állam által fizetett kárenyhítés főszabály szerint egyösszegű. Ennek keretében az áldozat csak a bűncselekmény következtében bekövetkezett vagyoni kárának enyhítést kérheti. Hangsúlyozni kell azonban, hogy az állam általában nem a teljes kárt téríti meg, hanem annak csak egy részét. A kárenyhítés mindig a bekövetkezett kár nagyságához igazodik. Ennek megfelelően a Javaslat úgy rendelkezik, hogy az egyösszegű kárenyhítés az alapösszeg ötszörösét meg nem haladó kár 100 százaléka; az alapösszeg ötszöröse és tízszerese közötti kár 75 százaléka; az alapösszeg tízszeresét meghaladó kár 50 százaléka. A támogatás maximális összegét a Javaslat az alapösszeg tizenötszörösében határozza meg.

Az egyösszegű kárenyhítés mellett – új jogintézményként – a Javaslat bevezeti a járadék formájú kárenyhítést. (Az irányelvhez kapcsolódó ún. Zöld Könyv alapján jelenleg az uniós tagállamok többsége járadékban részesíti a bűncselekmény következtében időlegesen, vagy véglegesen keresőképtelenné vált áldozatokat.)

A járadékot a sértett keresőképtelensége és az áldozatnak a keresőképtelenség eredményeképpen bekövetkező jövedelemcsökkenése alapozza meg, abban az esetben, ha a bűncselekmény miatt kialakult keresőképtelenség várhatóan a 6 hónapot meghaladja. A járadék jogosultja nemcsak a sértett lehet, hanem a vele egy háztartásban élő hozzátartozók és azok is, akiknek eltartására köteles volt.

A járadék mértéke a jövedelemcsökkenés mértékétől és attól függ, hogy az áldozat mások gondozására szorul. Azt, hogy a 18 év alatti áldozat gondozásra szorul, a Javaslat vélelmezi. Járadékként havonta maximum az alapösszeg adható.

A járadékot az áldozat legfeljebb három évig kaphatja. A járadék folyósítását a határozatban megállapított határidő lejárta előtt meg kell szüntetni, ha a sértett keresőképtelensége megszűnik, vagy az áldozat más forrásból rendszeres pénzbeli juttatásra szerez jogosultságot. A Javaslat ezeket az alábbiakban határozza meg: rendszeres szociális vagy nyugdíjbiztosítási ellátás, jogerős bírósági határozatban megállapított kártérítési járadék, biztosító által folyósított járadék. Az állam a szándékos és erőszakos bűncselekménnyel okozott vagyoni kárért nem áll helyt, azonban járadékot biztosít arra az időre, amíg más jogszabályok vagy szerződés alapján igénybe vehető járadék jellegű juttatások folyósítása megkezdődik. Ezért amikor más szerv vagy szervezet ilyen járadék jellegű juttatás folyósítását megkezdi, a járadék jellegű állami kárenyhítés megszűnik.

A 8. §-hoz

A szolgáltatásokhoz hasonlóan a Javaslat a kárenyhítésnél is pontosan meghatározza azokat az eseteket, amelyek kizárják az áldozat kárenyhítését.

A szolgáltatásoknál ismertetett kizáró okok a kárenyhítésre is érvényesek. Ezen a körön túl a Javaslat további kizáró feltételeket is meghatároz. Ezeket az okokat az áldozat felróható magatartása alapozza meg. Ennek megfelelően a Javaslat meghatároz olyan cselekményeket vagy mulasztásokat, amelyek esetén még a rászoruló áldozat sem kaphat kárenyhítést. Így nem jogosult az áldozat kárenyhítésre akkor, ha kára már megtérült vagy olyan biztosítási igényét, amelyből kárának részbeni vagy teljes megtérülése várható, nem érvényesítette; ha felróható magatartásával előidézte a bűncselekményt vagy közrehatott a károkozásban; ha akár a büntetőeljárásban, akár a kárenyhítési eljárásban az eljáró hatóságokkal nem működik együtt; ha a kárenyhítésre okot adó bűncselekménnyel összefüggésben a Javaslatban meghatározott bűncselekményt követett el.

A 9. §-hoz

A Javaslat IV. fejezete az általános eljárási szabályokat tartalmazza.

Az áldozatsegítés első lépéseként a területi áldozatsegítő szolgálat haladéktalanul köteles teljes körű felvilágosítást adni arról, hogy az áldozatnak a testi, lelki, vagyoni sérelem enyhítésére milyen lehetőségei vannak, azokat hogyan tudja igénybe venni, és jogai érvényesítése érdekében milyen segítséggel számolhat. Pontosán tájékoztatja az áldozatot a büntetőeljárásbeli jogairól és kötelezettségeiről, és arról is, hogy milyen lehetőségei vannak az ismételt áldozattá válás elkerülésére. Ismerteti azt is, hogy milyen egyéb állami, önkormányzati, civil, egyházi szervezetek nyújthatnak számára segítséget.

Ezeket az információkat a területi áldozatsegítő szolgálat minden szóban vagy írásban hozzá forduló személynek köteles megadni függetlenül attól, hogy az adott személy konkrét bűncselekménynek áldozata-e vagy sem. Ezeknek az információknak a birtokában tudja eldönteni az áldozat azt, hogy milyen típusú támogatásra van szüksége és azt milyen szervtől, szervezettől kívánja igénybe venni.

A tájékoztatásról a megyei áldozatsegítő szolgálat minden esetben regisztrált feljegyzést készít. A Kormánynak készítendő éves beszámolóban ugyanis teljes körűen kell bemutatni az áldozatsegítő szolgálat által végzett munkát.

A tájékoztatási kötelezettség az áldozatsegítő szolgálatot akkor is terheli, ha az áldozat nem közvetlenül az áldozatsegítő szolgálattól kér segítséget. Amennyiben a területi áldozatsegítő szolgálat más szerv vagy hatóság jelzéséből vagy a hozzá benyújtott támogatás iránti kérelemből arról szerez tudomást, hogy harmadik természetes személy bűncselekmény áldozata lett, írásban köteles az érintett személy figyelmét felhívni arra, hogy áldozatsegítő támogatásra jogosult lehet. Ezt követően már az áldozat döntésén múlik az, hogy a kapott információk birtokában eljárást kezdeményez vagy további tájékoztatást kér.

A 10. §-hoz

A Javaslattal nem az áldozat lakóhelye vagy a bűncselekmény elkövetésének helye szerint illetékes megyei szolgálatot jelöli meg eljárásra illetékes hatóságként, hanem azt, amelynél az áldozat a kérelmét benyújtotta. Ez lehetővé teszi azt, hogy az áldozat a számára legközelebb eső és a legalkalmasabbnak ítélt hivatalnál terjessze elő kérelmét. Ez a megoldás biztosítja azt, hogy az áldozat a kérelmét a lehető leggyorsabban tudja előterjeszteni, valamint azt is, hogy a másodlagos áldozattá válás elkerülhető legyen.

Az áldozatsegítő eljárás keretében nyújtott támogatásokra való jogosultság elbírálásában alaposan vizsgálni kell az áldozat személyes körülményeit, a kérelemre okot adó bűncselekményre vonatkozó adatokat és a bűncselekménnyel okozott sérelmet. A Javaslattal ezért előírja, hogy az áldozatnak a támogatás iránti kérelemben milyen adatokat kell megjelölnie. Ezek az adatok részint személyének beazonosítását, részint a bűncselekményt és annak következményeit, illetve azon okok feltárását teszik lehetővé, amelyek fennállása esetén a támogatás nyújtása kizárt. A Javaslattal a kérelem előterjesztésére – tekintettel annak összetett tartalmára – nyomtatvány rendszeresítését írja elő, amely egyrészt a hiánytalan kérelmek előterjesztését is elősegíti, másrészt a kérelmek időszerű feldolgozására is lehetőséget ad.

A területi áldozatsegítő szolgálat a kérelmező előadása és a 11. § szerinti igazolás alapján dönti el, hogy az adott bűncselekménynek a kérelmező áldozata-e. Az áldozatnak az igazolást nem kötelessége beszerezni, ezért abban az esetben, ha az áldozat azt a kérelméhez nem csatolja, akkor azt a területi áldozatsegítő szolgálatnak haladéktalanul be kell szereznie. Ez alól kivételt jelent a 2. § (1) bekezdése szerinti eset, eszerint amennyiben magyar állampolgár jogszerű külföldi tartózkodása alatt válik szándékos, személy elleni erőszakos bűncselekmény áldozatává, ezt megfelelő módon – tehát az adott ország szabályai szerint – igazolnia kell.

A 11. §-hoz

Az eljárás megindításához szükség van az áldozati minőség igazolására, melyet a nyomozó hatóság, ügyészség vagy bíróság szolgáltathat. Az igazolást kérelemre vagy az áldozatsegítő szolgálat megkeresése alapján kell kiállítani. Az igazolást az áldozat kérheti közvetlenül a büntetőeljárás adott szakaszában eljáró hatóságtól, azonban erre a Javaslattal az áldozatot nem kötelezi. Ennek indoka az, hogy így az áldozatsegítő szolgáltatásokat az áldozat a kérelem benyújtását követően azonnal igénybe tudja venni. Abban az esetben, ha a kérelemhez az áldozat igazolást nem csatol, az eljáró áldozatsegítő szolgálat hivatalból gondoskodik annak beszerzéséről.

Az igazolásban arra az ügyre vonatkozóan közöl érdemi adatokat az éppen illetékes hatóság, amelynek következtében az áldozatot sérelem érte. Az igazolás olyan adatokat, tényeket tartalmaz, amelyek nélkülözhetetlenek annak megállapításához, hogy a kérelmező adott bűncselekménynek áldozata-e vagy sem. Az igazolás ezért a területi áldozatsegítő szolgálat eljárásában, a támogatás iránti kérelem elbírálásában alapvetően fontos.

A Javaslat meghatározza azt is, hogy a kiállított igazolás meddig érvényes. Abban az esetben, ha az igazolást az áldozat kérelmére állították ki, azt a kiállítást követő 15 napon belül lehet felhasználni. A rövid határidőt az indokolja, hogy egy folyamatban levő büntetőeljárásban az igazolásban foglalt vélelem, amely szerint bűncselekmény történt, bármikor megdőlhét. Ezért mindenképpen célszerű a felhasználásra határidőt meghatározni. Abban az esetben, ha az igazolást az áldozatsegítő szolgálat kéri, a szolgálatra kötelező ügyintézési határidő pótolja az érvényességi idő lejártának szabályozását. A Javaslat értesítési kötelezettséget ír elő azokban a büntetőügyekben, amelyekben az igazolást kiállították. Az értesítésre az a hatóság köteles, amelyik a büntetőeljárás befejezéséről határozatot hoz.

A 12. §-hoz

A támogatás iránti kérelem elbírálása alapvetően attól függ, hogy a fél a kérelmében milyen adatokat szolgáltatott. Emiatt az adatváltozásokat is a kérelmet elbíráló hivatal tudomására kell hozni, hiszen az a döntést befolyásolhatja, és érintheti a féllel történő kapcsolattartást is. A Javaslat ezért a felet arra kötelezi, hogy az adatváltozásokat 8 napon belül jelentse be a megyei áldozatsegítő szolgálatnak.

A 13-14. §-hoz

Az áldozatsegítő rendszer akkor működik jól, ha annak keretében csak a rászoruló személyek részesülnek állami segítségben. A valótlan tartalmú nyilatkozatokat a hatóságnak ki kell szűrnie. Az ilyen nyilatkozatot tevő személyeket a támogatásból ki kell zárnia. Ezért a területi áldozatsegítő szolgálat megkeresheti a közölt adatokat nyilvántartó hatóságokat, továbbá szükség esetén a fél lakásán vagy tartózkodási helyén is helyszíni vizsgálatot tarthat. Ezeket az eljárási cselekményeket az áldozatsegítő szolgálat dokumentálja, szükség esetén vizsgálati jegyzőkönyvet készít.

A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) rendelkezik az elsőfokú hatóság határozata ellen benyújtott fellebbezés benyújtásának és elbírálásának szabályairól, ezért a Javaslat csak azt a szervet jelöli meg, amely a fellebbezés elbírálására jogosult.

A 15. §-hoz

Az állam a bűncselekmény következtében kialakult helyzet káros hatásait lehetőségeihez mérten pénzbeli támogatásokkal is enyhíti. Az azonnali pénzügyi segílyt és a kárenyhítést az áldozat csak azokban esetekben köteles visszatéríteni, ha a támogatás igénybevételének feltételei a kérelem előterjesztésekor nem álltak fenn, ha a kérelemben valótlan adatot szolgáltatott, vagy ha a támogatást kizáró ok a támogatás igénybevételét követően következett be. Ezekben az esetekben a visszafizetés alapja az áldozat felróható magatartása, ezért az áldozatnak a támogatásként kifizetett teljes összeget kell visszafizetnie.

Ha az áldozat kárenyhítésben részesült, a támogatást akkor is vissza kell fizetnie, ha a kár részben vagy egészben egyéb forrásból utóbb megtérült. Ilyen esetben az áldozatnak a

támogatásként kifizetett összeget a megtérülés mértékéig kell visszafizetnie. Ebben az esetben az állam a kárenyhítést előlegként adta.

A 16-20. §-hoz

Az átfogó áldozatsegítő rendszer működtetésének egyik célja az, hogy az állam által nyújtott támogatásokról naprakész, egész országra kiterjedő és az áldozatok visszatérítési kötelezettségét is rögzítő nyilvántartás működjön. Csak ilyen feltételek mellett lehet folyamatosan áttekinteni a rendszer működtetésének hatékonyságát, nyomon követni az állami kiadásokat és azok megtérülését. A Javaslat ennek érdekében a területi áldozatsegítő szolgálatokat nyilvántartás vezetésére kötelezi, ezek együttesen országos adatbázist alkotnak. A nyilvántartásban rögzíteni kell az áldozat azonosítására alkalmas adatait, a bűncselekményre és a bűncselekménnyel okozott sérelemre vonatkozó adatokat, továbbá a támogatás igénybevételével kapcsolatos legfontosabb adatokat. Így különösen azt, hogy melyik áldozatsegítő szolgálat milyen típusú támogatást nyújtott és azt felülvizsgálta-e. A nyilvántartásban rögzített adatokat a támogatás iránti kérelem előterjesztésétől számított 10 évig kell megőrizni, illetve kezelni. Összhangban azokkal a jogszabályi rendelkezésekkel, amelyek az állami szervek által vezetett nyilvántartások adataiból történő tájékoztatást szabályozzák, a Javaslat rögzíti, hogy a nyilvántartás adataiból csak megkeresésre adható a bíróság, ügyészség, nyomozó hatóság, jogi segítő, gyermekjóléti szolgálatok, illetve a gyámhatóság számára információ. Ugyanez a kör jogosult az áldozaton és képviselőjén kívül az eljárás irataiba betekinteni. Az adatok statisztikai célú felhasználása nem korlátozható.

Az áldozatsegítő eljárások illeték- és díjmentesek. A Javaslat ezzel kívánja elősegíteni azt, hogy az áldozatok jövedelmi helyzetüktől függetlenül, minél szélesebb körben vehessék igénybe az áldozatsegítő támogatásokat.

Az áldozat személyiségi jogainak védelme érdekében a Javaslat előírja, hogy a postai küldeményeket a „címezett saját kezéhez” jelzéssel kell ellátni. Ezzel a szabályozással elkerülhető az, hogy illetéktelen személyek a címezett áldozati mivoltáról tudomást szerezzenek és ezzel számára további sérelmek keletkezzenek.

A támogatásra való jogosultság elbírálása hatósági jogkörben valósul meg. Ebben az eljárásban a fél jogot szerezhet a támogatás igénybevételére. A Javaslat ezért rögzíti, hogy a területi és a központi áldozatsegítő szolgálat eljárása közigazgatási hatósági eljárás, melyre a törvényben nem szabályozott kérdésekben a közigazgatási hatósági eljárásra vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

A Ket. értelmében a hatósági ügyeket törvény, kormányrendelet vagy önkormányzati rendelet eltérő rendelkezése hiányában elektronikus úton is lehet intézni. A Javaslat az elektronikus ügyintézés lehetőségét az eljárás jellege és a kérelemhez csatolandó mellékletek típusa, másrészt objektív akadályok miatt kizárja. A szolgáltatások iránti kérelem előterjesztése és az azzal általában időben és térben is szorosan összefüggő szolgáltatás biztosítása az esetek döntő többségében az áldozat és az ügyintéző közötti személyes viszonyban valósul meg. Egy azonnali pénzügyi támogatás iránti kérelem elbírálásánál nemcsak az áldozat előadását, hanem más körülményeket, így például az áldozat lelki állapotát is figyelembe kell venni. Az igazi segítség nem írott formában, hanem szóban valósul meg. A kárenyhítés iránti kérelmek elbírálásánál az írásbeliségnek maradéktalanul érvényesülnie kell. A kérelemhez több hiteles dokumentumot – orvosi és jövedelmi igazolások, a kár dokumentációja – kell csatolni. Ezek elektronikus úton történő kiállítása, beszerzése és benyújtása a mindennapi gyakorlatban még nem oldható meg. Azok a szervezetek, intézmények, hatóságok, amelyekkel az áldozatsegítő

szolgálat munkakapcsolatba kerül általában szintén nem rendelkeznek a megfelelő technikai háttérrel, így az igazolásokat csak a hagyományos módokon tudják továbbítani. A legfőbb problémát azonban az jelenti, hogy az áldozatokkal kapcsolatba hozható adatok egy része bűnügyi személyes adatnak, vagy különleges személyes adatnak minősülnek, ezért ezek elektronikus kezelése esetén elengedhetetlen a magas fokú titkosítás. Ez hasonlít a bankkártyák és banki ügyfelek adatainak titkosításához. A titkosításhoz szükséges kódolás-dekódolás során az adatmennyiség nagymértékben megnő, viszont ennek továbbítására a jelenlegi körülmények között az igazságügyi hivatalok megyei (fővárosi) szervezetei technikailag nincsenek felkészülve. A Javaslat 42. §-a értelmében az áldozatsegítő szolgálat minden évben jelentést készít a Kormánynak, melyben javaslatokat is megfogalmaz. Az első kísérleti évek tapasztalatai alapján, figyelemmel az időközben esedékes informatikai fejlesztésekre is, kiemelt cél lesz az elektronikus ügyintézés bevezetése.

A 21. §-hoz

A Javaslat V. fejezete a szolgáltatások igénybevételére vonatkozó különös szabályokat tartalmazza.

A Javaslat 10. §-a szerint az áldozat kérelmét bármely területi áldozatsegítő szolgálatnál benyújthatja. Ez a megoldás lehetőséget ad arra, hogy az áldozat a lehető leggyorsabban elő tudja terjeszteni támogatás iránti kérelmét. Annak érdekében, hogy az áldozat a segítséget a lehető legrövidebb időn belül megkapja, a Javaslat illetékességi szabályként úgy rendelkezik, hogy annak a szolgálatnak kell a kért szolgáltatást nyújtania, amelynél a kérelmet előterjesztették. Annak érdekében, hogy egy kérelmező ugyanazon bűncselekmény miatt több területi áldozatsegítő szolgálattól ne kapjon segítséget, a Javaslat kimondja, hogy a szolgáltatás iránti kérelem elbírálására az a szolgálat jogosult, amelynél a kérelmet először benyújtották. A nyilvántartás naprakész adataiból viszont bármelyik szolgálat ellenőrizni tudja azt, hogy adott ügyben a kérelmező kezdeményezésére van-e folyamatban áldozatsegítő eljárás.

A Javaslat arra is lehetőséget biztosít, hogy a kérelem benyújtását követően az áldozat kérelmére az ügyet az a területi áldozatsegítő szolgálat intézze, amely lakóhelye vagy tartózkodási helye szerint illetékes. Erre a szabályra az áldozat érdekében azért van szükség, mert előfordulhat, hogy a kérelmet a tartózkodási vagy lakóhelyétől távol, a bűncselekmény elkövetésének helye szerinti szolgálatnál terjeszti elő, azonban a szolgáltatást már máshol kívánja igénybe venni.

A 22. §-hoz

A Javaslat célja az, hogy az áldozat gyors, a bűncselekmény következtében kialakult helyzetéhez leginkább igazodó segítséget kapjon. A bűncselekmény okozta sokk, megrázkódtatás az áldozatot a bűncselekmény elkövetését követően az esetek többségében rövid ideig akadályozza abban, hogy ügyeit megfelelően módon intézze. Erre tekintettel a szolgáltatások igényérvényesítésének határidejét főszabályként 6 hónapban határozza meg a Javaslat.

A szolgáltatások közül az azonnali pénzügyi segély esetében eltérő szabályt alkalmaz a Javaslat. Itt ugyanis a gyors, azonnali segítségnyújtáson van a hangsúly. Az áldozat lakhatással, ruházkodással, étellemezéssel kapcsolatos kiadásait csak akkor indokolt megtéríteni, ha azokat önerőből éppen a bűncselekmény következtében nem tudja fedezni.

Ezért az azonnali pénzügyi segély igénybevételének határideje a bűncselekmény elkövetését követő 3 munkanap.

A 23. §-hoz

A bűncselekmény elkövetését követően viszonylag rövid időn belül lehet a kérelmet előterjeszteni. Az elintézési határidőt is úgy határozza meg a törvény, hogy a döntés minél gyorsabban megszülethessen. Az elintézési határidő kezdő napja az igazolás beérkezésének napja, hiszen az igazolás alapján lehet abban a kérdésben dönteni, hogy adott bűncselekménynek a kérelmező áldozata-e vagy sem. Az igazolás beérkezését követő 8 napos elintézési határidő alól a Javaslat egy esetben kivételt tesz. E szerint, ha az áldozat kérelmét személyesen terjeszti elő és ahhoz az igazolást is csatolja, akkor kérelméről haladéktalanul kell dönteni.

Amennyiben a kérelem hiányos és elbírálásához további adatokra van szükség, a területi áldozatsegítő szolgálat rövid határidővel hiánypótlást rendelhet el.

A 24-26. §-hoz

A Javaslat alapvető célja az, hogy az áldozat olyan személyre szabott segítséget kapjon, amely leginkább igazodik a bűncselekmény következtében kialakult állapotához. Az áldozatsegítő szolgálatnak törekednie kell arra, hogy egy ügyintéző folytassa le az eljárást. Ezzel az áldozat számára a bizalom és a személyes biztonság is megeremthető. Az áldozatsegítő szakembernek az áldozatot abban az esetben kell más szervhez, hatósághoz, szakemberhez irányítani, ha az ügyet megoldani nem képes, vagy ahhoz nem rendelkezik hatáskörrel, illetékességgel. Az ilyen esetekben is el kell látnia azonban az áldozatot a megfelelő információkkal arról, hogy az adott szolgáltatást milyen feltételekkel, hogyan tudja igénybe venni. Tájékoztatást kell adnia arról is, hogy ezek igénybevételében milyen jogok illetik meg, illetve milyen kötelezettségek terhelik.

Az érdekérvényesítés elősegítése érdekében az eset összes körülményeinek mérlegelését követően a jogaiban sérelmet szenvedett áldozatnak jogi felvilágosítást, tanácsadást nyújt a szolgálat. Ennek keretében segítséget nyújt nyomtatványok, beadványok, űrlapok kitöltésében, jogi tanácsot ad a bűncselekmény következtében kialakult helyzet helyreállításához és felvilágosítja arról, hogy a további jogi érdekérvényesítést mely hatóságnál, szervnél kell kezdeményezni. Tekintettel arra, hogy az áldozatsegítő szolgálat munkatársai jogászok lesznek, a jogi kérdésekben megfelelő segítséget tudnak adni az áldozatnak. Azokban az esetekben azonban, amikor a Jst. szerinti jogi segítő szakjogászi közreműködésére van szükség, az ügyet átteszik a jogi segítségnyújtó szolgálatához.

A jogi felvilágosítás, tanácsadás mellett a Javaslat külön nevesíti az egészségügyi, egészségbiztosítási ellátások, valamint szociális ellátások és támogatások formáiról, a jogosultság feltételeiről, az igénylés módjáról, az ellátásokat és szolgáltatásokat nyújtó intézmények címeről és elérhetőségeiről, valamint a speciális jogérvényesítés lehetőségeiről történő tájékoztatást. Ennek a tájékoztatásnak személyre szabottan, az áldozat helyzetére figyelemmel kell megtörténnie. Mivel a jogi felvilágosítás mellett az áldozatok leggyakrabban egészségügyi, egészségbiztosítási, valamint szociális ellátásokra, szolgáltatásokra szorulnak rá, ezeket a Javaslat kiemeli. Egyébként pedig törekedni kell arra, hogy a más törvényekben biztosított és más intézmények, szervek, hatóságok által nyújtott szolgáltatásokat, ellátásokat az áldozat olyan időtartamon belül vehesse igénybe, amely a bűncselekmény következtében kialakult állapotának helyreállítását minél inkább elősegíti.

Az érdekérvényesítés elősegítése nem ér véget azzal, hogy az áldozatsegítő szakember az áldozat állapotának megfelelő felvilágosítást, tanácsadást, segítségnyújtást megadja, hanem mindaddig folytatódik, amíg az áldozat helyzete megnyugtatóan nem rendeződik. Ennek megfelelően a más szerv, hatóság, szakember által nyújtott szolgáltatások igénybevétele során a felmerülő akadályok, problémák orvoslásában is segítséget nyújt.

A 27. §-hoz

Az azonnali pénzügyi segílyt az áldozat pillanatnyi rászorultsága alapozza meg. Ez a rászorultság nem a 6. § szerinti rászorultságot jelenti, mert független az áldozat jövedelmének nagyságától. Ezt a rászorultságot az az élethelyzet teremti meg, amibe az áldozat a bűncselekmény közvetlen következményeként kerül. Megfelelő készpénz, illetve anyagi források időleges hiányában pénzbeli támogatást kell adni ahhoz, hogy az áldozat alapvető szükségleteit kielégíthesse, telefonálhasson, adott helyzetben hazautazhasson. Ezért az azonnali pénzügyi segíly megítélése minden esetben méltányossági döntés. Ehhez az ügyben eljáró ügyintézőnek az eset összes körülményét alaposan meg kell vizsgálnia.

A 28. §-hoz

Főszabályként az áldozatsegítő eljárásokban a Javaslat rendelkezéseit kell alkalmazni. Azokban a kérdésekben azonban, amelyekben eltérő szabályt a Javaslat nem állapít meg háttérjogszabályként általános jelleggel a Ket. az irányadó, a jogi segítségnyújtás esetében pedig a Jst.

A 29. §-hoz

A Javaslat VI. fejezete a kárenyhítésre vonatkozó különös szabályokat tartalmazza.

Az állam általi kárenyhítés eljárási szabályainak kialakításakor összhangot kell teremteni az Európai Unió vonatkozó irányelvének (2004/80/EK tanácsi irányelv) előírásaival. Ennek megfelelően külön szervezetnek kell segítséget biztosítani a kárenyhítés iránti kérelem helyes kitöltéséhez, illetve külön szervezetnek kell az érdemi döntést meghoznia. Ezért a Javaslat elkülöníti a támogató és döntő hatóságot, valamint külön rendelkezéseket tartalmaz azok eljárására.

Támogató hatóságként a területi áldozatsegítő szolgálatok járnak el. A döntés meghozatalára viszont országos hatáskörrel egyetlen szerv lesz jogosult. Ez a fővárosi áldozatsegítő szolgálat elkülönült szervezeti egysége, amelynek kizárólagos feladata az lesz, hogy a kárenyhítési ügyekben érdemi döntést hozzon. A kárenyhítési eljáráshoz a támogató hatóság szolgáltatásait nem kell igénybe venni, az áldozat kérelmét közvetlenül a döntő hatósághoz is benyújthatja.

A 30. §-hoz

A kérelmet egységesen a bűncselekmény elkövetését követő három hónapon belül kell előterjeszteni. Ennek indoka az, hogy a kárenyhítés célja az azonnali, gyors, pénzbeli segítségnyújtás. Az elkövetés utáni három hónap az az idő, amikor az áldozatnak leginkább szüksége lehet az anyagi segílyre.

Ez alól a főszabály alól három kivétel van. Az egyik eset az, amikor egy elháríthatatlan akadály teszi lehetetlenné a kérelem előterjesztését. (Tipikusan ilyen jellegű cselekmények a

folyamatosan elkövetett nemi erkölcs elleni bűncselekmények. Ide tartozik az az eset is, amikor a gyanúsítottól később derül ki, hogy nem ő az elkövető.) Ebben az esetben az akadály megszűnését követő három hónapon belül lehet a kérelmet előterjeszteni.

A másik eset az, amikor egy korábban indult és államigazgatási eljárásban vizsgált cselekményről (tipikusan ilyen az államigazgatási eljárás keretében vizsgált rendkívüli halál, eltűnés) utóbb kiderül, hogy bűncselekmény, és annak tényállási elemei megalapozzák a kárenyhítés iránti kérelmet.

A harmadik eset az, amikor a bűncselekmény által okozott súlyos egészségkárosodásról, lelki sérülésről hitelt érdemlően bizonyítható, hogy az igényérvényesítési határidőn túl, de elévülési időn belül derül ki az okozati összefüggés.

Az igény előterjesztésének abszolút jogvesztő határidejét nem a büntethetőség elévüléséhez kell kötni. Ez ugyanis indokolatlanul hosszú és egyes, a kárenyhítést megalapozó bűncselekmények nem évülnek el. A kárenyhítés iránti igényt tehát a büntethetőség elévüléséig, de legkésőbb az elkövetés napjától számított 5 évig lehet előterjeszteni. Öt év eltelte után úgy tekinthető, hogy az áldozat lemondott az állami kárenyhítési lehetőségről.

A 31. §-hoz

Az irányelv előírásainak értelmében a támogató hatóság eljárásának az a célja, hogy az áldozat minden segítséget megkapjon ahhoz, hogy kérelmét a megfelelő tartalommal és a formai követelményeknek eleget téve nyújtsa be. A támogató hatóság tájékoztatást ad ezen túlmenően arról is, hogy milyen dokumentumokat honnan kell beszerezni és a kérelemhez csatolni.

A 32. §-hoz

A Javaslat az általános eljárási szabályok között rendelkezik arról, hogy a kérelmet milyen tartalommal kell előterjeszteni. A kárenyhítésnél további adatokra, okiratokra is szükség van, hiszen a kárenyhítési kérelem elbírálásában más szempontokat is figyelembe kell venni. Meg kell vizsgálni a testi épség, egészség súlyos károsodását vagy a halál tényét, az áldozat rászorultságát, a kár mértékét, a jövedelemcsökkenés nagyságát, a keresőképtelenség várható időtartalmát, az együttélést, a rokoni kapcsolatot és a tartási kötelezettséget. Mindezek mellett vizsgálni kell azt is, hogy az áldozat nem esik-e valamely kizáró ok hatálya alá, illetve azt is, hogy várható-e más forrásból és mikor a kár megtérülése. Fentiek vizsgálata alapján lehet csak abban a kérdésben dönteni, hogy az áldozat jogosult-e és ha igen, akkor milyen mértékű kárenyhítésre.

A nyomtatványnál megfogalmazott általános szabályok értelmében az áldozat kérelmére a támogató hatóság segítséget nyújt a kárenyhítés iránti kérelem kitöltésében.

A 33. §-hoz

A kárenyhítést kizáró események a kárenyhítési eljárás megindulását követően is bekövetkezhetnek. Ezen események egy részéről azonban a döntő hatóság hivatalosan nem szerez tudomást, ezért ezek bejelentését a kérelmet előterjesztő áldozat számára teszi kötelezővé a Javaslat. Figyelemmel arra, hogy a 15. § értelmében az áldozat a támogatásról rendelkező határozat jogerőre emelkedését követő 3 évig akkor is köteles visszatéríteni a pénzben nyújtott támogatást, ha a kizáró ok a támogatást követően következett be, a

bejelentési kötelezettség az áldozatot az érdemi határozat jogerőre emelkedését követő 3 évig terheli.

A 34. §-hoz

Az irányelv alapján a támogató hatóság eljárása azt a célt szolgálja, hogy az áldozat megfelelő módon töltsse ki kérelmét és azt a döntő hatósághoz továbbítsa. A kérelem továbbítására azért van szükség, mert a kárenyhítés során a támogatási és döntési eljárás egymástól elkülönült folyamat. Az érdemi döntést a támogató hatóságtól szervezetileg elkülönült döntő hatóság jogosult meghozni. Abban az esetben, ha az áldozat nem Magyarországon, hanem az Európai Unió más tagállamában vált szándékos, személy elleni erőszakos bűncselekmény áldozatává, a támogató hatóság ezen tagállam megfelelő döntő hatóságához vagy szervéhez továbbítja a kérelmet.

A 35. §-hoz

A támogatási eljárás során a támogató hatóságnak az is célja, hogy az áldozat olyan kérelmet terjesszen elő, amely tartalmában, formájában alkalmas arra, hogy a döntő hatóság az érdemi döntést meghozza. A legnagyobb gondosság mellett is megeshet azonban az, hogy a kérelemben foglaltak alapján megalapozott döntés nem hozható és további dokumentumokra, adatokra van szükség. Másrészt az is előfordulhat, hogy a döntő hatóság úgy ítéli meg, hogy egyes adatok, tények vizsgálata bizonyítást igényelt, és ehhez személyes meghallgatásra van szükség. A Javaslat ezért rövid határidővel előírja azt, hogy a döntő hatóság a kérelem beérkezését követően köteles arról dönteni, hogy szükség van-e az elbíráláshoz a kérelmező vagy más személyes meghallgatására, vagy kiegészítő adatokra.

A Ket. az ügyfél kérelmére indult eljárások esetében csak abban az esetben írja elő azt, hogy az ügyfelet értesíteni kell, ha ezt az ügyfél kérelmében kifejezetten igényelte. A Javaslat ezt a szabályt kiterjeszti és minden kárenyhítési ügyben a döntő hatóság kötelezettségévé teszi azt, hogy a kérelem beérkezését követően tájékoztatást adjon a kérelem kézhezvételének tényéről, az ügy előadójának személyéről és a várható elintézési határidőről. Ez a szabály az irányelv megfelelő rendelkezéseivel is összhangban van.

A Javaslat a kárenyhítésből kizárja azokat az áldozatokat, akik a kárenyhítésre okot adó bűncselekmény miatt indult büntetőeljárásban, illetve a bűncselekménnyel összefüggésben meghatározott bűncselekményt követtek el. A kizárás csak akkor alkalmazható, ha az adott bűncselekmény elkövetését bíróság határozatában jogerősen megállapította. Ha a döntő hatóságnak tudomása van arról, hogy a kérelmező ellen kizárásra okot adó bűncselekmény miatt van folyamatban eljárás, a saját eljárását a büntetőeljárás befejezéséig felfüggeszti. Amennyiben a bíróság jogerős döntése a kérelmező büntetőjogi felelősségét megállapítja, a kérelmet el kell utasítani, ellenkező esetben a döntő hatóság az eljárást folytatja.

A 36. §-hoz

A támogató hatóságok a megyékben szerveződnek. Ha a döntő hatóság a kárenyhítési kérelem beérkezését követően előzetes vizsgálata során úgy határoz, hogy az áldozat vagy más személy meghallgatására van szükség, akkor a meghallgatást a támogató hatóság gyorsabban és az áldozat számára elérhetőbb módon tudja teljesíteni. A támogató hatóságnak ez a feladata egyrészt jól illeszkedik a döntés-előkészítő alapfeladatához, másrészt megfelel az irányelv azon előírásának, amely szerint a támogató és döntő funkciót el kell különíteni. A

meghallgatásról minden esetben jegyzőkönyvet kell készíteni, mert a döntő hatóság kizárólag iratok alapján hozza meg döntését.

A 37. §-hoz

A kérelem és mellékletei alapján, valamint az esetleges kiegészítő információk beérkezését és a meghallgatásokat követően a döntő hatóság érdemi döntést hoz. A döntés során vizsgálni kell azt, hogy a kérelmező adott bűncselekménynek áldozata-e, jogosult-e a kárenyhítésre, bekövetkezett-e kár vagy jövedelemcsökkenés, illetve a kárenyhítésre okot adó bűncselekmény és a kár vagy jövedelemcsökkenés között megvan-e az ok-okozati összefüggés.

A 38-39. §-hoz

A járadék jellegű kárenyhítés az engedélyező határozatban meghatározott időpontig illeti meg az áldozatot. Ha időközben az áldozat ismét keresőképesé válik, vagy részére más szervezet, intézmény, magánszemély (pl. az elítélt) járadék jellegű támogatás folyósítását kezdi meg, akkor a 7. § (5) bekezdése alapján a járadék folyósítását meg kell szüntetni. Ezért a területi áldozatsegítő szolgálat rendszeres időközönként köteles felülvizsgálni a járadékra való jogosultságot. Ha a felülvizsgálat eredményeként olyan tény vagy adat merül fel, amely a járadék folyósításának megszüntetését eredményezheti, a területi áldozatsegítő szolgálat a megszüntetés iránti előterjesztést készíti.

A Javaslat garanciális szempontokból előírja, hogy a járadékot úgy kell folyósítani, hogy azt az áldozat minden hónap 10. napjáig megkapja.

A 40. §-hoz

Az Európai Unió más tagállamából érkező kérelmek elbírálása esetén, valamint a Magyarországról az Európai Unió más tagállamába küldött kérelmekkel kapcsolatos eljárás során a Javaslat általános eljárási szabályait, valamint a kárenyhítésre vonatkozó különös eljárási szabályokat megfelelően alkalmazni kell. Az irányelv azonban a határon átnyúló kárenyhítési ügyek intézésére speciális szabályokat is előír. Ennek megfelelően az uniós együttműködésben mind a támogató hatóság, mind a döntő hatóság a viszonyosság elve alapján jár el.

Az irányelv rendelkezéseivel összhangban a magyarországi támogató hatóság az Európai Unió Bizottsága által közzétett kézikönyv alapján tájékoztatja az áldozatot az adott uniós tagállamra vonatkozó speciális kárenyhítési szabályokról. Az áldozat rendelkezésére bocsátja a tagállamban a kérelemre rendszeresített nyomtatványt, és segítséget nyújt ennek kitöltésében. Ez a segítség kiterjed arra is, hogy az áldozat a kérelmet azon a nyelven tudja benyújtani, amelyet az adott tagállam saját kárenyhítési eljárása során használ. A jelenlegi szabályok értelmében ma Magyarországon a kárenyhítési kérelmeket magyar vagy angol nyelven lehet benyújtani.

Az általános szabályok értelmében a döntő hatóság a 35. § (2) bekezdése szerinti adatokat, valamint érdemi határozatot közli a kérelmezővel. Az irányelv megköveteli azt is, hogy a más tagállamból érkező kérelem esetén a fenti adatokat és a döntést a kérelmet továbbító tagállam támogató hatóságával is közölje a döntő hatóság.

A 41-43. §-hoz

A Javaslat VII. fejezete az áldozati jogok érvényesítéséről szól.

Az Országos Kriminológiai Intézet 2004-ben vizsgálatot végzett a bűncselekmények sértettjei (tehát az áldozatoknál szűkebb személyi kör) körében. A felmérés azt mutatta, hogy a sértetteknek mindössze 8 százaléka rendelkezik valamilyen ismerettel az igénybe vehető áldozatsegítő szolgáltatásokról. Mindent el kell követni azért, hogy az áldozatokat megillető jogokról az érintettek minél szélesebb körben tájékozódjanak. A területi áldozatsegítő szolgálatok kiemelt feladata az, hogy olyan tájékoztató füzeteket készítsenek, amelyek tartalmazzák az adott megyében elérhető szolgáltatásokra vonatkozó minden információt. A tájékoztatókat el kell juttatni azokhoz a szervekhez, intézményekhez, hatóságokhoz, amelyek munkájuk során bűncselekmények áldozataival találkoznak. Annak érdekében, hogy az áldozatok gyors és megfelelő tájékoztatást kapjanak jogaikról és az igényérvényesítés lehetőségeiről, a területi áldozatsegítő szolgálat arról is gondoskodik, hogy az áldozatokkal kapcsolatba kerülő szervek megismerjék a jogok tartalmát és a szolgáltatások igénybevételének feltételeit.

A hatékony áldozatsegítő munka előfeltétele az áldozatsegítő szervezet belső és külső információs rendszerének kiépítése és működtetése. Az áldozati jogok érvényesülését a területi áldozatsegítő szolgálat az adott megyében, míg a központi áldozatsegítő szolgálat országosan figyelemmel kíséri. Az áldozatsegítő szolgálat rendszeres tájékoztatást kap az érintettektől. A tájékoztatások alapján az áldozatsegítő szolgálatok jelentést készítenek. A központi áldozatsegítő szolgálat a Kormánynak minden évben értékelő, elemző beszámolót készít, amelyben a helyzet értékelése mellett az áldozati jogok hatékonyabb érvényesülését célzó intézkedésekre is javaslatot tesz.

Az áldozatsegítésben közreműködő, abban részt vevő hatóságok, intézmények, civil szervezetek, egyházak közötti megfelelő információáramlás az áldozatsegítés működésének, működtetésének nélkülözhetetlen feltétele. Ezért a Javaslat felsorolja azokat a szerveket, intézményeket, amelyekkel az áldozatsegítő szolgálat munkája során együttműködik, állandó vagy alkalmi kapcsolatot tart.

A 44-47. §-hoz

A Javaslat egységesen 2006. január 1-jén lép hatályba. Az egyes erőszakos bűncselekmények következtében sérelmet szenvedettek állam általi kárenyhítésének szabályairól szóló 209/2001. (X. 31.) Korm. rendelet alapján folyamatban levő ügyekben ettől az időponttól az áldozatsegítő szolgálat döntő hatósága jár el. Ha a bűncselekményt a Javaslat hatálybalépését megelőzően követték el, és a kárenyhítésre a Korm. rendelet szabályai alapján egyébként lehetőség van, a kárenyhítés iránti kérelmet a Korm. rendeletben meghatározott eljárási feltételekre figyelemmel 2006. január 1-jét követően is elő lehet terjeszteni. Ezekben az esetekben is a Javaslat rendelkezéseinek megfelelően kell lefolytatni az eljárást.

A Javaslat számos felhatalmazást tartalmaz alacsonyabb szintű jogszabályok megalkotására. Az igazságügy-minisztert felhatalmazza egy átfogó végrehajtási rendelet kiadására, valamint arra, hogy rendelettel állapítsa meg az áldozatsegítő szolgálatnál foglalkoztatottak képesítési feltételeit. A Javaslat a belügyminisztert is felhatalmazza rendeletalkotásra, ennek alapján a belügyminiszter jogosult megállapítani az irányítása alá tartozó szervek áldozatsegítő feladatait, valamint ezen szervek civil szervezetekkel való együttműködésének formáit.

A jogharmonizációs záradék rögzíti, hogy a Javaslat megfelel az irányelv szabályainak. A Javaslat rögzíti azt is, hogy a szabályozás a kerethatározatban deklarált tájékoztatáshoz való jog hatékonyabb érvényesülését is szolgálja.

A 48. §-hoz

Az áldozatsegítés keretében biztosítandó szakjogászai segítségnyújtás megteremtése szükségessé teszi Jst. alapján ma is nyújtandó szolgáltatásokra vonatkozó szabályozással való összhang megteremtését; ezt szolgálják a Javaslat Jst.-t módosító rendelkezései.

A szabályozás lényege az, hogy az áldozatok részére a csak a Jst. szerinti támogatásokat biztosítsák a jogi segítségnyújtó hivatalok (és azok közreműködésével a jogi segítők), mert a cél az, hogy a bűncselekmény áldozata az áldozatsegítő szolgálattól kapja meg az alapvető jogai érvényesítéséhez szükséges jogi tanácsokat és konkrét segítséget is. Abban az esetben, ha az áldozat rászoruló és az ügyének további intézéséhez jogi segítő szakjogászai közreműködése szükséges, az áldozatsegítő szolgálat köteles áttenni az ügyet a jogi segítségnyújtó szolgálathoz.

Abban az esetben, ha a jogi segítő szakjogászai közreműködésére van szükség, az áldozatokra a Jst. rászorultsági szabályai vonatkoznak azzal az eltéréssel, hogy az áldozatok jogainak védelmére szolgáló ügyekben [ezt az újrászövegezett Jst. 3. § (1) bekezdés g) pontja tartalmazza] más rászorultsági küszöb fog érvényesülni – összhangban a Javaslatban a kárenyhítésnél meghatározott rászorultsági szabállyal. Ugyanez a rászorultsági küszöb lesz irányadó a büntetőügyekben biztosítandó jogi segítségnyújtás (lényegében pártfogó ügyvédi képviselő) vonatkozásában (Jst. 19. §) is, továbbá polgári ügyekben a költségfeljegyzési jogra való jogosultság megállapítása során is. Ezzel együtt a Jst. 6. §-a szerinti rászorultsági küszöb számítási módját is az áldozatsegítési rendszerben alkalmazott számítási módra változtatja át a Javaslat – az eredeti érték és valószínűsített emelkedését alapul véve. A polgári ügyekben így az áldozati jogok érvényesítéséhez adott állami segítség immár négy szinten fog jelentkezni. A természetes személyeket és a Jst. személyi hatálya alá nem tartozó szervezeteket továbbra is megilleti majd az illetékeljegyzési jog kedvezménye a bűncselekménnyel okozott kár megtérítése iránti perekben, a természetes személy áldozatok a bűncselekménnyel okozott joghátrányok kiküszöbölése iránt indított perekben előnyös szabályok szerint kaphatnak költségfeljegyzési jogot, a bűncselekménnyel a személy életében, testi épségében stb. okozott kár megtérítése iránti perben tárgyi költségfeljegyzési jog illeti meg majd a feleket, a Jst. 5. §-a szerinti jövedelemhatár alatt pedig költségmentességet élvezhetnek. Fontos kiemelni azt, hogy az említett rászorultsági szabályok csak azokra a felekre alkalmazhatóak, akik az áldozatsegítő szolgálattal a kapcsolatot felvették, és a szolgálat az erre irányuló eljárásban meg is állapította áldozati minőségüket és azt, hogy jogosultak az áldozatsegítési szolgáltatásokra. Ezen utóbbiak vannak a Javaslatban speciális feltételei: így például a törvény személyi hatálya alá tartozó felek közül csak azok minősülnek áldozatnak, akik esetében a bűncselekményt hazánk területén követték el. Természetesen nincs akadálya annak sem, hogy a fél közvetlenül a jogi segítségnyújtó hivatalhoz forduljon jogi segítségnyújtásért, ez esetben egyrészt a Jst. hatályos szabályai szerint kaphat segítséget, illetve a Javaslat beiktat egy olyan rendelkezést a Jst.-be, mely szerint a jogi segítségnyújtó hivatal megkeresi az áldozatsegítő szolgálatot annak érdekében, hogy a fél elnyerhesse a fentebb már részletezett, nagyobb kedvezményekre jogosító áldozatstátuszt.

Ugyancsak fontos kiegészítése valósul meg a Jst.-nek azzal a szabállyal, mely szerint a vállalkozási, befektetési tevékenységből eredő jogvita sem teszi kizárttá a jogi segítségnyújtást akkor, ha áldozat segítéséről van szó (ilyen eset fordulhat elő például akkor,

ha a természetes személy befektetett összegére követtek el bűncselekményt). Ugyanígy lehetővé teszi a Javaslat azt, hogy bizonyos esetekben a vállalkozói díj iránti igény érvényesítéséhez is adható legyen jogi segítség (gyakorlatilag a „kényszervállalkozók” esetében), továbbá azt is, hogy a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló – jelenleg módosítás alatt álló – 1997. évi XXXI. törvény 19. §-a szerinti rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek családjába tartozó személy kaphasson rászorultságra tekintet nélkül jogi segítségnyújtást. Ezen utóbbi szabállyal olyan újabb személyi kört állapít meg a jogalkotó, aki jóval egyszerűbb eljárás keretében részesülhet állami támogatásban arra figyelemmel, hogy egy másik eljárásban már megállapították jövedelmi, vagyoni helyzetéből eredő rászorultságát. Annak érdekében, hogy a felek részére minél több problémás helyzetben érdemi segítséget jelenthessen a jogi segítségnyújtás intézménye, a Javaslat újraszabályozza a Jst. 3. §-a (1) bekezdésének e) és f) pontját. Az új szöveg értelmében már nemcsak a kötelezettséget keletkeztető közigazgatási eljárásban lehetséges az eljárás valamennyi szakában jogi segítséget biztosítani, hanem valamennyi közigazgatási eljárásban, illetve minden olyan egyéb eljárásban (kivéve természetesen a bírósági eljárásokat), amely a fél jogainak védelme érdekében indul.

Részét képezi a Jst. módosításának az Igazságügyi Hivatal 2006. január 1-jei felállításával összefüggő szervezeti változások folytán szükséges törvénymódosítás is: a Jst. 21. és 29. §-ában (illetve az ennek szövegét újra megállapító 2005. évi LXXXIII. törvény megfelelő §-aiban) vezeti át a Javaslat a jogi segítségnyújtó hivatali feladatokat ellátó szervezet megnevezését a megfelelő új megnevezésekre. Történik továbbá egy olyan kiegészítése is a törvénynek, amely a peren kívüli jogi segítségnyújtás során a jogi segítői díjigények időszerű rendezését szolgálja: eszerint a jogi szolgáltatás nyújtásának befejezésétől számított 6 hónap áll rendelkezésre a jogi segítőnek a díjigénye előterjesztésére. Ezen idő alatt az igények előterjesztése gyakorlati problémát nem okoz a jogi segítőknél (a gyakorlatban rendszerint meg is történik az), a jogi segítségnyújtó hivatalok számára ugyanakkor kiadásaik tervezhetőbbek és előreláthatóbbak lesznek, ez pedig ugyancsak a gördülékeny munkavégzést segíti elő.

Az áldozatok részére biztosított jogi segítségnyújtás egy része a Jst. II. és III. fejezetében megállapított ún. peres jogi segítségnyújtás: költségkedvezmények a polgári perekben és pártfogó ügyvédi képviselet polgári és büntetőeljárásokban. A két törvény ezek vonatkozásában is összefügg, hiszen speciális rászorultsági feltételeket emel be a Jst.-be a Javaslat áldozatok esetében. A Javaslat ezért meghatározza azt a hatálybalépési időpontot, amely nemcsak e speciális rászorultsági szabályokra, hanem általában véve a peres jogi segítségnyújtás szabályainak életbelépésére is vonatkozik: ez az időpont egységesen 2008. január 1-je. Ezen időpont meghatározására részben a rendelkezésre álló, illetve jövő évre tervezhető költségvetési források mértékére, másrészt a jogi segítségnyújtással kapcsolatos feladatok és kiadások növekedését eredményező jogszabály-módosítások életbelépésére figyelemmel került sor. A Ket. hatálybalépésével összefüggő eljárási módosulások, az állampolgársági ügyek intézése, illetve az áldozatvédelmi célú jogi segítségnyújtás viszonylag kisebb forrásigényű, ezért ezek jövő évtől történő végzése előreláthatólag nem ütközik akadályokba, ugyanez nem mondható el azonban a peres jogi segítségnyújtás hatálybalépéséről a szükséges, több milliárd Ft-os nagyságrendű költségvetési fedezet és a gyökeresen átalakítandó rendszer okán. A hatáskörbővítések ezért – mind költségvetési, mind szakmai okokból – csak fokozatosan valósíthatók meg; ezért tartalmazza a Javaslat a legnagyobb szakmai előkészítést és költségvetési fedezetet igénylő szabályozás – a peres jogi segítségnyújtás (valamint annak időközbeni módosulásai) – hatálybalépésére a 2008. január 1-jei időpontot.

A 49-54. §-hoz

A jelzőrendszer megfelelő működtetése és az adatkezelés jogszerűségének biztosítása érdekében a Javaslat módosítja a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényt.

A Javaslat alapján 2006. január 1-jétől az Igazságügyi Hivatal feladatai – pártfogó felügyelői tevékenység, peren kívüli jogi segítségnyújtás, kárpótlás – kiegészülnek az áldozatsegítési feladatokkal. Az Igazságügyi Hivatal feladatkörét érintő más törvényekkel való összhang, a koherencia megteremtése érdekében szükséges megfelelően módosítani az igazságügyi alkalmazottak szolgálati jogviszonyáról szóló 1997. évi LXVIII. törvényt, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvényt, a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény hatálybalépésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2005. évi LXXXIII. törvényt, a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény módosításáról és az egyes közigazgatási nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról szóló 2005. évi XVII. törvényt, a büntetések és az intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. törvényerejű rendeletet, a nemzeti gondozásról szóló 1992. évi LII. törvényt, a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvényt, a pártfogókra vonatkozó egyes törvények módosításáról szóló 2003. évi XIV. törvényt és az egyes erőszakos bűncselekmények következtében sérelmet szenvedettek állami kárenyhítésének szabályairól szóló 209/2001. (X. 31.) Korm. rendeletet.